Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

№ 292 | Łódź Czwartek, 17 grudnia 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, ז' טבת תרצ"ב | № 292

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל.

פערקלענערט דעם בודזשעט פון מלוכה-פרעזידענט

אָפּאָזיציע זאָגט זיך אָפּ אַריינצוטראָגן אויסבעסערונגען

וואַרשאַ, 16. (פאַט) די בודזשעט-קאָמיסיע ביים סיים אונטערן פאָרזיץ פון דעפּ. בירקא איז היינט צוגעטרעטן צו די בעראַטונגען וועגן דעם פרעלימינאַר-בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1931/32.

איידער מ'איז צוגעטראָטן צו דער טאָג-אָרדענונג האָט דעפּ. טשאַפּינסקי (אין נאָמען פון פּ.פּ.ס.) אָפּגעגעבן אַן ערקלערונג, אַז מחמת דעם וואָס דער פּ. פּ. ס'ישער קלוב האָט זיך איבערצייגט, אַז אויסבעסערונגען פון דער אָפּאָזיציע וועלן נישט אָנגענומען, און אַז די בעשטימטע צייט צו אויסאַרבייטן דעם בודזשעט איז אַ זעהר קורצע — רעזיגנירט דער קלוב צו מאַכן וואָסערע נישט איז אויסבעסערונגען, און בעגרענעצט זיך נאָר צו קריטיק און אָפּשאַצונג...

אַזעלכע ערקלערונגען האָבן אויך אַריינגעטראָגן דעפּ. מאַלינאָווסקי (פּויערים-פּאַרטיי) און דעפּ. כאַנדזשינסקי (נ. פּ. ר.).

די קאָמיסיע טוט צו צו בעטראַכטן דעם פּרעלימינאַר-בודזשעט פונ'ם מלוכה-פּרעזידענט, וועלכן עס רעפערירט דעפּוטאַט הוטען-טשאַפּסקי.

אין דער דיסקוסיע בעטייליגן זיך דעפּ. רימאַר, דעפּ. כאַנדזשינסקי, דעפּ. טשאַפּינסקי, וועלכער ווייזט אָן אויף די הויכע רעפּרעזענטאַנץ-הוצאות, דערנאָך דעפּ. ראָזמאַרין, און דעפּ. פּאַלאַקיעוויטש, וועלכער קוואַליפיצירט די ערקלערונגען פון דער אָפּאָזיציע, אַלס בעקוועמע פון פּאַרטייאישען שטאַנדפּונקט, אָבער אַלס נישט מלוכה'שע.

פון בעריכט ווייזט זיך אַרויס, אַז דער בודזשעט פון מלוכה - פּרעזידענט איז פערקלענערט אויף 1,500,000 זלאָטעס, און ער ווערט פון דער קאָמיסיע אָנגענומען.

קומענדיגע זיצונג — מאָרגען.

אויף דער טאָג-אָרדנונג — בודזשעט פונ'ם מיניסטעריום פאַר עפענטליכע אַרבייטן.

קאַנדידאַט אויף פרעזידענט אין כינע

הו-האַן-מין, דער פיהרער פון ראַדיקאַלען פליגעל פון קואָמינטאַנג, ווערט אַרויסגעשטעלט אַלס קאַנדידאַט פאַר פּרעזידענט פון כינא.

סענאַט-קאָמיסיע בעשטעטיגט די נייע שטייער-פּראָיעקטען פון סיים

וואַרשאַ, 16 (פאַט) די פינאַנץ און בודזשעט-קאָמיסיע ביים סענאַט האָט דורכגעפיהרט אַ דיסקוסיע איבער די שטייער-פאָרשלאָגן פון דער רעגירונג.

אַלע רעגירונגס-פאָרשלאָגן זענען אָנגענומען געוואָרן אין דעם נוסח פון סיים.

עס זענען, אַלזאָ, אָנגענומען געוואָרן: די נאָוועלע וועגן לאָקאַל-שטייער, די נאָוועלע וועגן שטייער פון אומבעוועגליכע גיטער, און דער געזעץ-פּראָיעקט וועגן אַ שטייער פון דער עלעקטרישער קראַפט.

שרעקליכע שטורעם-ווינטען אין לעטלאַנד און שוועדען

ריגאַ, 16. (פאַט) איבער דעם ים-בּרעג פון ריגע בושעוועט אַן אויסערגעוועהנליך שטאַרקער הוראַגאַן און אַ שניי-זאַווירוכע.

עס זענען דאָ גרויסע היזקות, די טעלעפאָן און טעלעגראַף-קאָמוניקאַציע מיט ליטע און דייטשלאַנד איז איבערגעריסען.

די טראַמוואַי-בעוועגונג אין דער שטאָט איז אָפּגעשטעלט. די צוגען קומען אָן מיט אַ גרויסער פערשפּעטיגונג.

פון ליבאַווע איז מען מודיע, אַז די זעגל-שיף „לוקאָס" איז דערטרונקען געוואָרן לעם דעם ליבאַווער פּאָרט. עס זענען אומגעקומען: 6 מאַטראָסען און 1 פּאַסאַזשירקע.

שטאָקהאָלם, 16. (פאַט) אין גאַנץ שוועדען בושעוועט אַ שרעקליכער שניי-שטורעם, וואָס האָט שוין אָנגעמאַכט גרויסע היזקות.

אַ הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער פריינדין

אסתר ליסמאַן

צו איהר פערלאָבונג

מיט ה' גבריאל זאַנד

זאָל אַמער לעבענס-וועג מיט בלומען בעצירט זיין.

שמואל ליסמאַן, פרוי און פאַמיליע.

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דעם געעהרטען פּובליקום, אַז פון 15-טען דעצעמבער ד. י. האָב איך ערעפענט אַן ערשטקלאַסיגען און עלעגאַנטען

הערען- און דאַמען-

פריזיר-סאַלאָן

אויף זשעראָמסקיעגאָ 28

וואָס װערט אָנגעפיהרט פון ערשטקלאַסיגע פאַכלייט, ... דער געעהרטער קונדשאַפט, פערבלייב איך מיט אַכטונג א. אַרנשטיין,

בעמ.: צוליב'ן קריזיס צוגענגליכע פרייזען. אויסגעצייכנעטער מאַניקיר.

פיל גליק

ווינש איך מיין ליבען פריינד ה'

אבראם אַרנשטיין

צו דער ערעפנונג פון זיין ערשטקלאַסיגען פריזיר-אנשטאַלט אויף זשעראָמסקיעגאָ 28.

סאַלעק גרינבערג.

צו דער פערלאָבונג פון אינזער ליבען זוהן

יעקב יוסף איילענבערג (לאָדז)

מיט פרל. ראַניאַ טיקטינער (ראַזשישטשע)

ווינשען מיר אַ הערצליכען מזל-טוב און אַ גליקליכע צוקונפט

איילענבערג און פאַמיליע, לאָדז

נאַטאַן און פאַמיליע, לאָדז

לאַנדאַ און פאַמיליע, לאָדז.

צו דער האַכציטס-פייער פון אונזער ליבען קוזין

יהודה אריה נ"י דעסאַו

מיט פרל' רחל תחיה' דאַקטאַרטשיק

ווינשען מיר דאָס זייער לעבענס-וועג זאָל מיט בלומען בעצירט זיין

יהושע קאַפּעל און פרוי

זאַל „קולטור-ליגע", בזשעזשינער 23.

שבת, דעם 19-טען דעצעמבער ד. י., 8.30 אָוונט קומט פאָר

אַ גרויסער ליטעראַרישער אָוונט

פון דיכטער נפתלי הערץ קאָהן פון רומעניען

אויף וועלכן דער דיכטער וועט רעפערירן א. ד. ט.:

„דער באַנקראָט פון האַמלעטיזם"

טעזן: 1) איירָאָפּע דאָס גרויסע קראַנקן-הויז;
2) איינפאַכע אין טאָפּעלטע בוכהאַלטעריע אין דער איירָאָפּ. ליט.
3) האַמלעט און זיין אידעאַליסטישער חבר דער אַרבעטסלאָזער;
4) נייע צילן און וועגן.

נאָכן רעפעראַט וועט דער דיכטער לייענען זיינע נייעסטע שאַפונגען. אין אָוונט וועלן זיך אויך בעטייליקן די יונגע דיכטער: יצחק יאַנאַסאָוויטש און ח. ל. פוקס, וועלכע וועלן לייענען זייערע לידער. בילעטן ביים אַריינגאַנג.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער, גראָסמוטער און אורגראָסמוטער

נ. ע. גנענדעל דרייהאָרן

(בת ר' יהודה ז"ל)

אין עלטער פון 82 יאהר

די לויה קומט פאָר היינט, דאָנערשטאָג, דעם 17-טען דעצעמבער 1931, 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז, שוו.-יאַקובאַ 6, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפגעטרויערנדע פאַמיליע.

בלב קרוע ומר-תח אנו מודיעים שאחרי מח"ה כבדה וקצרה נפטרה אתמול בערב בשעה החמישית האשה החשובה הצנועה המפורסמת במעשיה הטובים מרת

נ. ע. סימל אשת ר' טובי' נ"י ליכטענשטיין

בשנת השבעים ושבע לימי חי'

הלוי' תהי' היום, יום ה' ויגש, ז' טבת תרצ"ב בשעה ה-12 בצהרים מבית האבל רחוב פיוטרקובסקה 286.

משפחתה המתאבלת

דער שווער-געטראָפענער

פאַמיליע סמאָלאַרסקי

צוליב'ן טויט פון זייער ליבען מאַן און פאָטער

יצחק מאיר נ. ע.

דריק איך אויס דעם טיפסטען ביילייד.

זייט געטרייסט!

פינקוס וויינטרויב.

רעזאלוציע געגען אײנוואנדערונגס-געזעצע אויפ'ן קאנגרעס פון „האיאס" אין אמעריקא

ניו-יארק, 16 (יטא טעלעגראפיש) ס'האט זיך געשלאסען דער קאנגרעס פון „האיאס" אויף וועלכען ס'האבען זיך בעטייליגט דעלעגאטען פון גאנצען לאנד.

דער קאנגרעס האט אנגענומען א שארפע רעזאלוציע געגען די פרובען צו פערשארפען די איינוואנדערונגס-געזעצען, און געגען פראיעקט פון פרעמדען-רעגיסטראציע. די רעזאלוציע וועט פאר-געשטעלט ווערען דעם אמעריקאנער קאנגרעס און דעם פרעזידענט.

געשטארבען דער אב בית-דין פון קאנסטאנטינאפאל

קאנסטאנטינאפאל 16 (יטא טע-לעגראפיש) דא איז אין עלטער פון 76 יאהר גע-שטארבען הרב אליעזר אריאל. דער פערשטארבע-נער איז געווען איינער פון די גרעסטע רבנים אין טערקיי. ער איז אויך געווען אב בית-דין פון דער יודישער קהלה אין קאנסטאנטינאפאל.

נייער פראקוראר אין ארץ-ישראל

ירושלים, 16 (יטא טעלעגראפיש) דעם 22 ד. ח. קומט קיין ירושלים דער נייער גענעראל-פראקוראר פאר ארץ-ישראל – סער טרוסטער אויפ'ן ארט פון דעם יוד נארמאן בענטוויטש.

נייער באנקראט פון צעהן בענק אין אמעריקא

ניו-יארק, 16 (ספ. טעל.) אין פילא-דעלפיע האט נעכטען אפגעשטעלט די צאהלונגען די „נאציאנאל-באנק" און 9 אנדערע בענק אין דער שטאט מאססאטשוועטס.

בסך-הכל האבען היי-יאהר באנקראטירט 1200 אמעריקאנישע בענק.

גרויסער סקאנדאל אין דער בילדונגס-קאמיסיע פון סיים

ווארשא, 16 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין דער בילדונגס קאמיסיע ביים סיים האט די אפאזיציע היינט ארייגעטראגען א פראטעסט געגען די יובילעאום-קארטלעך פון מאר-שאל פילסודסקי.

מען זאל האבען די קינדער פון די שולען געצוואונגען זיי צו קויפען און ווען זיי האבען עס נישט געוואלט טון זאל מען זיי אפילו האבען אין איניגע ערטער געשלאגען.

דער פארשטעהער פון דער רעגירונג האט אין דעם געלייקענט, אז מ'זאל די קינדער האבען געצוואונגען אדער געשלאגען.

די אוקראינער דעפוטאטקע, רודניצקא איז אין שייכות דערמיט ארויסגעטרעטען זעהר שארף געגען דער רעגירונג, זי האט ערקלעהרט, אז מען רודפ'ט די אוקראינער שול און מען בעגייט זיך מיט די אוקראינער ערגער ווי אין די די צארישע צייטען...

עס ברעכט אויס א געוואלדיגער סקאנדאל, מען שרייט: „באלשעוויטשקא". און מען כאפט זיך צו איהר שלאגען.

לסוף ווערט דער פראטעסט-פארשלאג פון דער אפאזיציע אפגעווארפען.

—=[]]]=—

אויפ'ן פראנט: יאפאן — כינא

אַ'אומאפהענגיגע מאנדזשורישע מלוכה, אונטער דער השפעה פון יאפאן

מאסקווע, 16 (תאס). לויט ווי די צייטונ-גען מעלדען, האבען די יאפאנער איינגעפיהרט א שטענדיגע לופט-קאמוניקאציע צווישען מוקדען און כארבין.

די צוקונפטיגע לופט-ליניע דארף פערלענגערט ווערען ביז ציציקאר.

לעת עתה בענוצען זיך מיט דער לופט-קאמו-ניקאציע אויסשליסליך די מיליטערישע ספערען.

מאסקווע, 16 (פאס). די סאוויעטישע פרעסע זעהט פאר, אז אין דער נאהענטסטער צייט וועט געשאפען ווערן אנ'אומאפהענגיגע מאנדזשורישע מלוכה, אונטער דער דירעקטער השפעה פון יאפאן.

דער דאזיגער ענין זאל בק"וב ארומגערעדט ווערען אויף דער צוזאמענקונפט די נפערענץ פון די מאנגאלישע פרינצען.

מוראדיגע אויטא-קאטאסטראפע ביי פיעטרקאוו

פעטריקאוו, 16 (פאט) היינט אינדער-פריה האט עטליכע קילאמעטער פון פעטריקאוו פאסירט א שרעקליכע אויטא-קאטאסטראפע: עס איז קיין לאדז געפאהרען א לאסט-אויטא וועלכער האט אויך, – מחמת עס שטרייקן די אויטאבוסן – גענומען 8 פאסאזשירן. אויפ'ן שאסעי נעבען סולעיאוו האט געפלאצט אנ'אפאנע אויף א הינטערשטען ראד. דער אויטא איז אריינגעפאלען אין א גרוב. 2 פאסאזשירן זענען אויפן ארט דערהרגעט געווארן און די איבריגע 6 שווער פערוואונדעטע זענען אפגעפיהרט געווארן קיין פיעטרקאוו.

א פאליטישער ארעסט

פאריז, 16 (פאט) דא איז ארעסטירט געווארען דער איטאליענישער בירגער מאנטעפיארע, ביי וועלכען מ'האט געפונען דאקומענטען, וואס האבען א שייכות מיט דער נאציאנאלער שוץ.

געזעהן מיט אנדערע אויגען

שווייצארישע צייטונגען וועגען דער היטלער-סכנה

בערן, 16 פאט) די שווייצארישע צייטונגען, ווי „זשורנאל דע זשענעוו", „נאציאנאל-צייטונג", און „גאזעט דע לאזא", רעדען ארום די מעגליכקייט פון איבערנעהמען די מאכט דורך היטלער'ן, און זעהען פאר אז דאס וועט געשעהן בקרוב.

די צייטונגען דריקען אויס זייער השערה, אז דאס עווענטועלע איבערנעהמען די מאכט דורך היטלערן, וואלט אפשר געווען פיל נוצליכער, ווי די איצטיגע אומקלאהרע פאליטישע סיטואציע, וואס הערשט אין דייטשלאנד.

268.137 ארבייטסלאזע אין פוילען

ווארשא 16 (פאט) די צאהל ארבייטס-לאזע אויפ'ן 11 ד. ח. האט אין גאנצען לאנד בע-טראפען 268,137.

פאר איין וואך איז די ארבייטסלאזיגקייט גע-שטיגען אויף 6.173 מאן.

דער באנקראט פון פילאדעלפיע

25.000 הונגעריגע ארבייטסלאזע בעאמטע דעמאנסטרירן

ניו-יארק, 16 (ספ. טעל.) דער באנק-ראט פון דער שטאט פילאדעלפיע איז א געשע-הענער פאקט.

שוין זייט עטליכע טעג צאהלען די קאסעס נישט אויס קיין שום פערפליכטונגען, און עס זע-נען אויך אפגעשטעלט געווארען די אויסצאהלונגען פון די בעאמטען-שכירות.

נעכטען איז איבער דער שטאט אדורך א דעמאנסטראציע פון 25,000 בעאמטע.

די רוה איז נישט געשטערט געווארען.

דער בירגערמייסטער פון פילאדעלפיע בע-מיהט זיך אין וואשינגטאן צו בעקומען קרעדיטען, כדי צו ראטעווען די שטאט-פינאנצען, אבער לעת עתה איז עס איהם נישט געלונגען.

דאס משוגעת פון דער וועלט

א וועלט הונגערט, און גאטס ברכה ווערט פערניכטעט

ניו-יארק, 16. (ספ. טעל.) אין שייכות מיט דעם בעשלוס פון אל-אמעריקאנישער צוזאמענפאהר פון פראדוצענטען אין די אינדוסטריע-צענטרען פון די פעראייניגטע שטאטען, האט זיך נעכטען אנגע-הויבען א מאסען-פערניכטונג פון קאנסערוועז, ירקות און פרוכטען.

אין אלבאנא האט מען איג'ם טייך האדסאן אריינגעווארפען 300 טויזענד גאלאן קאנדענסירט מילך, אזוי אז דאס וואסער אין טייך איז אויף א ווייטען שטח געווארען ווייס...

אין לאס-אנזשעלאס האט מען נעכטען פערניכ-טעט 120 וואגאן דרום-פירות, און 300 וואגאן גרינסען.

די מינדערווערטיגערע פירות און ירקות וועלען ארויסגעפיהרט ווערען מיט צוגען און פובאנדערגע-ווארפען ווערען אויף דער באהן-ליניע אין די נישט-בעפעלקערטע געגענדען.

מען מאכט אויך בכיוון קאליע מיט טראקטארס די צוקער-פלאנטאציעס.

די אלע פעראָרדנונגען האבען דעם ציל צו האמעווען די מוראדיגע ירידה פון די פרייזען, וואס לאזט זיך לעצטענס שטארק פיהלען מחמת דער איבער-פראדוקציע.

דער אמעריקאנישער „רויטער קרייץ" האט אריינגעשיקט אין סענאט א פראטעסט געגען דעם בארבארישען פערניכטען פון די שפייז-ארטיקלען, מיליאנען ארבייטסלאזע געהען אויס פאר הונגער.

די מאכט פון דעם שטאט דזשערסי האט פער-באטען אריינצוגיסן מילך אין טייך, ווייל מען האט בעמערקט, אז די פיש פגר'ן אַ מאסענווייז, און דאס בעדראהט דעם געזונד-צושטאנד פון דער בעפעל-קערונג.

פוילען זאל איינהאנדלען תבואה ביי די סאוויעטען?

לאנדאן, 16. (ספ. טעל.) דער ווארשאווער קארעספאנדענט פון דער לאנדאנער וואכענצייטונג „עקאנאמיסט" מעלדעט אין דעם נומער פון 12. ד. ח. אז די פוילישע רעגירונג אונטערהאנדעלט וועגען איינקויפען א גרויסען סכום קארן-מעהל ביי די סאוויעטען.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז די דאזיגע צייטונג איז א זעהר ערנסטע.

אין פראנקרייך איז מען נישט מיט אלעמען

פאריז, 16. (ספ. טעל.) די פאריזער צייטונגען פערעפענטליכען ציפערן בנוגע דעם קריזיס אין דער פראנצויזישער שווער-אינדוסטריע.

היי-יאהר זענען געשלאסען געווארען 109 גרויסע אויוונס.

די פראדוקציע פון אייזען איז אין אקטאבער, אין פערגלייך מיט'ן פאריגען יאהר געפאלען פון 827 טויזענד אויף 635 טויזענד טאן.

צי איז געפונען געווארן דער קערפער פון קוטיעפאוו'ן?

פאריז, 16 (ספ. טעל.) די פאריזער פאל-ציי איז היינט פריה צוגעטראטען צו אויפגראבען די קעלערן אין א געוויסער ווילע אין פאנטענע-בלא, נעבען פאריז.

מ'רעכענט דארט געפינען דעם טויטען קער-פער פון'ם גענ. צארישען גענעראל קוטיעפאוו, וועלכען אגענטען פון ג.פ.או. זאלען האבען בשעתו דערהרגעט.

די שפאלטונגס-טענדענצען פון רעוויזיאניסטען-פערבאנד

ערקלערונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע

לאנדאן (יט"א) די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האט פערעפענטליכט אנ'ערקלערונג וועגען די בע-שלוסען, וואס זענען אין סעפטעמבער ה. י. אנגע-נומען געווארען אין קאלע דורך דעם עקזעקוטיוו-קאמיטעט פון רעוויזיאניסטען-פערבאנד. אין דער ערקלערונג ווערט געזאגט, אז געגען די שפאלטונגס-טענדענצען, וואס זענען געקומען צום אויסדרוק אין די רעוויזיאניסטישע בעשלוסען, מוז מיט דער גאנ-צער קראפט פערטיידיגט ווערען די איינהייט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וואס בארוהט זיך אויף דעם פרינציפ פון נאציאנאלער סאלידאריטעט, און די שטעלונג פון דער ארגאניזאציע אין דעם יו-דישען פאלק און אין דער אויסען-וועלט, וואס איז דערגרייכט געווארען דורך א העכער 30-יעהריגער אנגעשטרענגטער ארבייט.

אפגעבענדיג זיך א חשבון וועגען דער אחריות פאר דער דאזיגער איינהייט, שטעלט די ציוניסטי-שע עקזעקוטיווע פעסט, דאס הגם זי האט בישט קיין שום כוונה צו שטערען די אפאנענטען אין דער אר-גאניזאציע גופא צו האבען אנדערע מיינונגען, זעהט זי זיך אבער געצוואונגען מתרה צו זיין, אז די ציו-ניסטישע ארגאניזאציע וועט בעקעמפען מיט אלע מיטלען, וואס שטעהען אין איהר רשות, די אריינדרינ-גונג פון אנארכיע-טענדענצען אין די געביטען פון ארגאניזאציע און פאליטיק.

די עקזעקוטיווע בעטראכט אלס איהר חוב אנצווייזען אויף די קאנסעקווענצען פון דער רעא-ליזירונג פון די קאלע-בעשלוסען. די עקזעקוטיווע בעהאלט זיך דאס רעכט אונטערצונעמען אַן אַקציע, וואס וועט זיין נויטיג און פארשלאגען דעם א. ק. שריט מיט'ן צוועק צו פערטיידיגען די גאנצקייט און איינהייטליכקייט פון דער ציוניסטישער ארגא-ניזאציע געגען אלע אנגריפען.

וואס שייך אויסערליבער פאליטישער טעטיגקייט האלט זיך די ציוניסטישע ארגאניזאציע אן דעם פרינציפ, אז סעפאראטע פערהאנדלונגען מיט רע-גירונגען און דעם פעלקערבונד קענען געפיהרט ווע-רען דורך איינצעלנע ציוניסטען אדער גרופען בלויז אין הסכם מיט דער עקזעקוטיווע.

—=:O:=—

חתונה-געהאטע פרויען קענען נישט זיין מיטגלי-דער פון דער ציריכער קהלה

ציריך (יט"א) שטיצענדיג זיך אויף די ציריכער קהלה-סטאטוטען, האט א גרופע פערהייראטע פרויען זיך געווענדעט צו דער קולטוס-קהלה מיט דער פאדערונג אויפצונעהמען זיי אלס קהלה-מיטגלי-דער. דער קהלה-סטאטוט זעהט פאר, אז אלס מיט-גליד פון דער קהלה קען אנגענומען ווערען יעדער יוד, אומאבהענגיג פון געשלעכט. די קהלה-פערוואל-טונג האט אבער אפגעווארפען די פעטיציע פון דער גרופע פרויען, אויסטייטשענדיג דעם סטאטוט אין דעם זין, אז עס קענען צוגעלאזען ווערען בלויז נישט פערהייראטע פרויען אדער אלמנות. די פלענאר-פערזאמלונג פון קהלה-ראט האט בעשטעטיגט די האנדלונג פון דער פערוואלטונג און אבגעווארפען דעם רעקורס.

ערפאלגרייכע אויסשטעלונג פון אבעל פאנ'ס ביבעל-בילדער אין זשענעווע

זשענעווע (יט"א) די טעג האט דער בעריהמ-טער יודישער מאלער אבעל פאן געעפענט אין זשע-נעווע אנ'אויסשטעלונג פון זייבע ארבייטען „די בי-בעל אין בילדער". די אויסשטעלונג ענטהאלט סאנ'ס בעקאנטע ביבלישע בילדער. די זשענעווער קונסט-קריטיק האט אויפגענומען די אויסשטעלונג מיט גרויס בעגייסטערונג. דער „זשורנאל דע זשענעווע" פער-ענדיגט זיין נאטיץ וועגען דער אויסשטעלונג מיט'ן וואונש, אז „דער גאט פון ישראל זאל געבען סאן'ען אריכות-ימים, כדי סאן זאל קענען פערענדיגען זיין גרויס ווערק — אילוסטרירען די גאנצע ביבעל".

—=:[O]:=—

פ.פ.ס. האט צוגעגרייט א רעוואלוציע

סוף פון פראקוראר ראוזעס רעדע און אנהויב פונ'ם וויצע-פראקוראר גראבאווסקי'ס רעדע

וואַרשא, 16. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) היינט און נעכטען זענען אין געריכט פאָרגעקומען קליינע אינצידענטען צווישען זשורנאליסטען און פאָליציאַנטען, מחמת דעם וואָס עס זענען די ערשטע געמאַכט געוואָרען שוועריגקייטען ביים אַריינגאנג אין זאַל, פאָרגעקומען איז עס צוליב דעם, וואָס דער פרעזעס פון געריכט ה' קאַמינסקי האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, לויט וועלכער עס וועט פערבאָטען די זשורנאליסטען אַריינצוגיין אין געריכטס-זאַל...

די פעראָרדנונג איז נישט נוגע בלויז די מיטאַרבייטער פון „פאַט" (פוילישע טעלעגראַפען-אַגענטור).

די זשורנאַליסטען האָבען בדעה צו אינטערוועניר ען אין יוסטיץ-מיניסטעריום, מ'זאָל זיי נישט שטערען צו אויספיהרען זייערע זשורנאליסטישע פליכטען.

• • •

היינט האָט ווייטער גערעדט דער

פראקוראר ראוזע:

— איך האָב נעכטען געזאָגט — ערקלערט ער — אַז דאָס פאָלק גופא פערזעהט זיך מיט געווער, אָבער די אַקציע האָט געפיהרט פ.פ.ס.

דער כח פון אַ רעוואָלוציאָנערער פאַרטיי איז דער ענטוזיאַזם פון די מאַסען, און איהר שוואַכקייט איז — דער מאַנגעל אין מיליטערישען כח.

פ.פ.ס. האָט אָרגאַניזירט מיליטער-אָפטיילונגען — אַ מיליטערישע קראַפט.

אמת, די פויערים-מאַסען מאַכען נישט קיין רעוואָלוציע, אָבער זיי שליסען זיך אָן אין דער רעוואָלוציע. מיר האָבען אַ בעשטעטיגונג פון דער דעה אין די ווערטער פון וויטאָס'ן: — „אַז „דאָרט" וועט זיך מאַכען אַ בעוועגונג, טאָ זיצט נישט רוהיג!"

— איבערגייענדיג צו דער פראַגע פון דער פאַרטייאישער מיליץ-אָרגאַניזאַציע, מוז איך זיך בערופען אויפ'ן אורטייל פון קרייז-געריכט אין דעם פראצעס וועגען דעם באַמבען-אַטענטאַט אויפ'ן מאַרשאַל פילסודסקי. אין די מאָטיווען פון דעם דאָזיגען אורטייל ווערט געזאָגט, אַז די הכנות פון דער פ.פ.ס'ישער מיליץ זענען געווען פערשניטען אויף אַ ברייטערער מאָס — צו דערפיהרען דערצו, אַז דעם מאַרשאַל פילסודסקי'ס רעגירונג זאָל אָפטרעטען, און ווען דאָס זאָל נישט געלונגען, זאָל מען זי אַראָפוואַרפען מיט געוואַלד.

די פאַרטיי-מיליץ פון פ. פ. ס. האָט געהאַט אַ גלענצענדע אָרגאַניזאַציע מיט קרייז-קאָמענדעס אָפטיילונגען, פלוטאָנען, סעקציעס א. א. וו. לויט דער קלערונגען פון דער זיכערהייטס-מאַכט, זענען אין קראָקא געווען 300 מיליציאַנטען, אין טשענסטאָכאָוו — 200, אין וואַרשא פון 500 ביז 800. מיר האָבען אויך געהאַט אַן'אינטערעסאַנטען פראַגמענט פון דער בעוואָפענטער און שיסענדיגער מיליץ אין קראָקא.

איך רעד דאָ נישט וועגען דער יוגענד-אָרגאַניזאַציע פון „טור", וועלכע שטעלט דאָך מיט זיך פאָר אַ זעהר ערנסטע אונטערשטיצונג.

לויט זשאָרעס'ן, שטרעבען די סאָציאַליסטישע פאַרטייען צו פערטרעטען די סטאַבילע אַרמייען דורך מיליץ. (אַדוו. בענקעל שאָקעלט, בעשטעטיגענדיג מיט'ן קאָפּ).

דער פראַקוראָר ווידמעט אַ לענגערע ווײַלע זשאָרעס'ן, זאָגענדיג, אַז ערב דער מלחמה האָט מען איהם געזוכט, כדי צו דערשיסען, און איצט — זאָגט ער — וואוינט ער אין פאַנטעאָן.

שטימען צווישען די פערטיידיגער: — ער „וואוינט?... אַלס לאָקאַטאָר?"...

נאָכ'ן אַרומרעדען דעם פראָגראַם-קורס פון דער מיליץ, רעדט דער פראַקוראָר ווייטער:

— עס ענטשטעהט אַ פיינליכע פראַגע אויף וואָס'ער אופן

פ. פּ. ס. האט זיך געגרייט צו אַ בעוואָפענטער אַקציע, און איז צו אזא געווען גרייט!

אַז די אַרבייטער האָבען גערן געוועהר.
איך פערזיכער, הויכער געריכט, אַז

און דאָ קומען מיר צו צו דעם ענין-יאַגאָדזשינסקי: ער און זייגע חברים זענען דאָך פעראורטיילט געוואָרען פאַר'ן אָרגאַניזירען דעם טעראָריסטישען „פינפטעל". פ. פּ. ס. איז פעראַנטוואָרטליך, און צום-מעהרסטען איז פעראַנטוואָרטליך באַרליצקי.

מען האָט געוואָלט ברענגען די באָמבעס אין סיים. פון ווען אָן דאַרף מען עס אַ באָמבע, כדי צו שיצען אַ סיים-מאַרשאַלעק? פון ווען אָן איז דערצו קנאָפּ די מאַרשאַלעק-וואַך? (אַדוו. רודזשינסקי — פון יאָהר 1924).

— עס איז נישטאָ כמעט קיין מלוכה אין איראָפּאַ. אין וועלכער עס זאָל עקזיסטירען איצט אַ טענדענץ צו טאָלערירען לע'ם אָפיציעלע גרופּען — פערקאָנספּירירטע גרופּען, וואָס דינען יחידים, אָדער פאַרטייען...

נאָך דער הפסקה רעדט דער פראַקוראָר ראוזע ווייטער.

ער ציטירט מאַרקס'ן וועגען קאָנצענטראַציע פון כוחות און צאָהל-איבערגעוויכט, דורך וועלכער רעוואָלוציאָנערען זיגען געוועהנליך. פ. פּ. ס. — זאָגט ער — האָט געוואוסט די מעטאָדען פון די רעוואָלוציאָנערע קאַמפּען, און האָט געשטרעבט צו בעהערשען די הויפּט-שטאָט.

ער ציטירט דערנאָך לאַסאַל'ן, וועלכען ער רופט אָן „גרויסער דעמאַגאָג", און גייט דירעקט איבער צו דעם זאָג פון באַרליצקין, אַז „גאָט אַליין שאַפט רעוואָלוציעס" דערביי גיט ער צו, אַז דאָס קומט פאָר מיט דער בעדייטענדער מיטהילף פון מענשען.

דערנאָך געהט דער פראַקוראָר איבער צום אַרומרעדען די אוקראַאינישע סאַבאָטאַזש-אַקציע און הגם ער וואַרפט נישט פאָר דעם „צענטראָלעוו" דאָס אָנפיהרען מיט דער דאָזיגער אַקציע, פערזיכערט ער אָבער, אַז די אומרוהען אין לאַנד האָבען שטאַרק צוגעהאָלפען די אוקראַאינער סאַבאָטאַזשניקעס.

נאָכ'ן אַרומרעדען די מאַניפעסטאַציעס אין פערשידענע שטעט פונ'ם לאַנד, וואָס זענען בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 14. סעפּטעמבער, קומט דער פראַקוראָר צום אויספיהר — אַז עס איז געווען אויסגעאַרבייט און אויסגעפּלאַנט אַ טאַקטיק, לויט די נייעסטע מעטאָדען פון קאַמף, און אַז אַלט זייקאָרט פונ'ם רעוואָלוציאָנערען שטאַב האָט געזאָלט זיין דער סיים.

— ס'איז קיין חידוש נישט, אַז ווע פאַר דער רעגירונג האָט אויסגעשלאָגען די 12-טע שעה, האָט מען — שיצענדיג זיך, און נישט וועלענדיג צולאָזען צו אַ בלוט-פערגיסונג, און בכדי עס זאָלען נישט זיין קיין אַלמנות און יתומים פון אומגעקומענע

ברידער — די אָנפיהרער פון דעם רעוואָלט פערשפאַרט...

דיבוא: — און געשלאָגען....

פראַקוראָר: — דאָס האָט מען געטון אין שוץ פון דער מלוכה און דער רעגירונג...

פאָרזיצער: — איך בעט נישט צו שטערען!

דער פראָקוראָר ענדיגט: — די אַלע טאַטען פון די בעשולדיגטע, וועלכע איך האָב בדייט אַרומגערעדט אין מיין רעדע, וואָס האָט געדויערט אַנדערטהאַלבען טעג, פאַלען אונטער אונטער דעם אַרטיקעל 101, ערשטער טייל, און דרייבער פאָדער איך

צו בעשטראָפן די בעשולדיגטע.

נאָך איהם רעדט דער צווייטער בעשולדיגער

וויצע-פראַקוראָר גראַבאָווסקי:

— הערען ריכטער! אַ שווערער און, איך וואָלט געזאָגט, אַ מוראדיגער איז דער דאָזיגער פראַצעס, וואָס איז ענטשטאַנען פון מענשליכע תאוות, צווישען וועלכע עס געפינען זיך אויבען-אָן די שנאה, די קנאה און די נקמה.

עפּעס אַ קנויל פון מענשליכע ליידענשאַפטען ברענגט דערצו אַז איין זאַל זאָל הערשען אַ מין דערדריקענדע פערזעהעניש.

איך האָב בעגעגענט פרעמדע מענשען, וועלכע זענען געקומען דאַ-אַהער, כדי צו הערען, ווי-אַזוי עס ווערען אויפגעלייזט פראַבלעמען פון בריסקער פּראַצעס. זיי האָבען דערצעהלט, אַז עס שטויסט זיי דאָ עפּעס אָפּ פון דעם זאַל, אַז די פערזעהעניש דושעט זיי.

פאַרוואָס?

מיר, מיר זענען דאָך זעהר אָפט אַנוועזענד אין דעם זאַל, וואָס איז צוגעוואוינט צו ערגערע זאַכען, צו ערגערע פערברעכער, דאָ ווערען געמשפט מערדער, אונטערצינדער, פערגוואַלטיגער, באַנדיטען, שפּיאָנען, די באמת הונדערט-פראַצענטיגע פערברעכער. דאָ פיהלט זיך דאָס, וואָס מען רופט דער אָטעם פון טויט, וואָריום נישט איינמאָל זענען דאָ אַרויסגעבראַכט געוואָרען טויט-אורטיילען.

און אין דעם דאָזיגען פראַצעס, וואו עס האַנדעלט זיך נישט וועגען אַ פערברעכען אין געוועהנליכען זין פון וואָרט, וואו עס זענען נישטאָ קיין רעזולטאַטען פונ'ם פערברעכען, ווייל עס איז דאָך גאָרנישט געשעהען — די רעגירונג איז דאָ, הגם מ'האָט זי געוואָלט אַראָפּוואַרפען, און אויב עס זענען אַפילו געווען אויך טויטע, זענען זיי געפאַלען אומדירעקט — טאָ פרעגט זיך די פראַגע, פאַרוואָס דריקט די פערזעהעניש?

ווען מיר וואָלטען אויף אַ געוועהנליכען קרימינאַל-פראַצעס איבערגעלעבט אין דער פאָרשטעלונג דאָס, וואָס עס איז דער אונטערגרונד פון אַ פראַצעס, וואָלטען מיר זיך צוזאַמענגעטראָפען מיט אַן'עקס-פערברעכער, וואָס שטייט פאַר אונז, האָבענדיג אָפט חרטה אויף זיין פערברעכען. אָפט איז אין געריכט נישטאָ די אַטמאָספער פונ'ם פערברעכען, וועלכע איז נאָך דאָ, אין דעם איצטיגען פאַל, יאָ פערהאַן. פולשטענדיג אַנדערש איז עס אין דעם פראַצעס.

דאָס פערברעכען, אין וועלכען עס ווערען בעשולדיגט די בעשולדיגטע איז

אַ פערמאַנענטער פערברעכען,

(ד. ה. אַ דויערענדער פערברעכען) אַ פערברעכען, וואָס הערט נישט אויף. אַזוי איז עס, די הערען, וועלכע וועלען אַרויס פון געריכט, — און איך בין זיך משער, אַז זיי וועלען אַרויסגיין, הגם איך ווייס נישט, מיט וואָס פאַר אַן'אורטייל, און אַרויסגיין וועלען זיי ווייטער מיט דיזעלבע כוונות, פאַר וועלכע זיי ווערען בעשולדיגט.

איך ווייס נישט, צי איז עס לעכערליך — ווענדעט זיך דער פראַקוראָר צו די בעשולדיגטע — איך מיין אָבער, אַז עס איז טראַגיש ווען אַ געוויסע צאָהל מענשען גייט אַרויס פון דאַנען מיט דיזעלבע כוונות. דאָס איז דער עיקר, וואָס מאַכט די אַטמאָספער גרויזאַמער. אָבער

עס איז נאָר פערהאַן עפּיס שרעקליכערס:

ווען מען בעהמט אין אַכט, אַז די עדות, וואָס זענען אַדורך פאַר'ן געריכט זענען זיילען פון דער וויסענשאַפטליכער און פאָליטישער וועלט פון פוילען. ווען מען הערט זיך איין אין דעם תוכן פון זייערע רייד ווערט פאַקטיש אימה'דיג. פוילען איז צוריסען אויף צוויי לאַגערען. איך ווייס נישט צי אין דער תקופה פון דער סיימאָקראַטיע איז נישט געווען בעסער. עס דערמאָהנט זיך אונז פראַנקרייך אין דער צייט פון דער גרויסער רעוואָלוציע. עפּעס אַן'אָפּגרונד האָט פונאַנדערגעטיילט דאָס פאָלק. איך האָב געפונען אַ ריכטיגען אָדער נישט-ריכטיגען אויסרייד, אַז דאָס איז נאָר אַ קליינער טיילעכל פונ'ם פאָלק, וועלכען מוז זיך געפינען אין יעדען פאָלק. ווען מען הערט פון די מענשען, וואָס עס טוט זיך אַלץ, מוז מען אַרויסגייענדיג פון דעם זאַל, בעקומען שרעקליכע חשדים. מען מוז זיך פאַקטיש אָפּטרייסלען פון דעם אַלעם, כדי צו איינאָטעמען פרישע לופט...

צווישען די בעשולדיגטע ווערט אַ געשעפּטשע רייי. מאַסטעק מאַכט עפּעס אויפ'ן קול בעמערקונגען. דער פאָרזיצער שלאָגט איבער דעם פראַקוראָר, און ווענדעט זיך צום בעשולדיגטען מאַסטעק: — דאָס געריכט האָט בעשלאָסען אייך צו בעזייטיגען פון דאַנען, ווייל איהר שטערט דעם פראַקוראָר. מאַסטעק שטעלט זיך אויף, קלויבט צוזאַמען זיינע נאָטיצען, גייט אַדורך צווישען זיינע בעשולדיגטע חברים און פערלאָזט דעם זאַל.

דער וויצע-פראַקוראָר רעדט נאָך אַ קורצע צייט ווייטער, אונטערשטיצענדיג די בעשולדיגונג.

די רעדע אָבער ענדיגט ער נישט. ער וועט זי ענדיגען מאָרגען.

אמעריקא זאל אנערקענען די סאוויעטען

אזא פראיעקט האט אריינגעטראגען דער סענאטאר באראה

ניו-יארק 16 (ספ. טעל.) דער בעקאַנטער סענאַטאָר באָראַה האָט אַריינגעטראָגען אין סענאַט אַ פראָיעקט פון אַנערקענען די יוניע סאָוויעטען-רוסלאַנד.

אַלס ענטפער דערויף, האָט איינער פון די סענאַטאָרען פון דער דעמאָקראַטישער פאַרטיי אַריינגעטראָגען אַן'אינטערפּעלאַציע, וואָס פאָדערט צו פערבאָטען דעם אַריינפיהר פון סאָוויעטישע סחורות קיין אַמעריקא.

די ביידע פאָרשלאָגען, וואָס זענען זיך איינאַנדער סותר, וועלען זיכער אַרויסרופען אַ שטורם אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון וואַשינגטאָנער סענאַט.

18 טויזענד פונט פאר יודישע פילאנטראפישע אינסטיטוציעס

האט איבערגעלאזט די טאכטער פון אנטאן ראטשילד

לאָנדאָן. (יט"א) דאָ איז געעפנט געוואָרען די צוואה פון ליידי בעטערסי, די טאָכטער פון בער אַנטאָני דע ראָטשילד, וועלכע איז געשטאָרבען סוף פאָריגען חודש. די פערשטאָרבענע האָט איבערגעלאָזען 18 טויזענד פונט פאַר פערשידענע יודישע פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס, אין וועלכע זי איז געווען ביים לעבען שטאַרק טעטיג צוו. אנד. פאַר דער יודישער געזעלשאַפט פאַר שיץ פון מיידלעך און פרויען, פאַר איניגע שפּיטאָלען און יודישען מושב-זקנים.

פראגע פון „שטאטסלאזע" אין רומעניע

בוקאַרעשט (י.ט.א.) דער יודישער פּאַרלאַמענטאַרישער קלוב האָט בעטראַכט דעם נאָוועלפּראָיעקט צום בירגערשאַפטס-געזעץ, וואָס איז דורכן רומענישען יוסטיץ מיניסטער האַרמאַנדושו אַריינגעטראָגען געוואָרען אין סענאַט. דער יודישער קלוב האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער נאָוועלע-פּראָיעקט בעסערט נישט די לאַגע פון די איצטיגע „שטאַטסלאָזע" און בעשלאָסען אין פּאַרלאַמענט שטימען געגען דעם רעגירונגס-פּראָיעקט.

די פרעזידענטען-וואהלען אין שפאניען

דער ערשטער פרעזידענט פון שפּאַניען אַלקאַלאַ זאַמאָראַ (לינקס) פאָהרט אין פּאַרלאַמענט אַריין אָפּגעבען די שבועה

עס ווערן אויפ'ן חשבון פון דער מלוכה אויסגעבילדעט גרופען, וועלכע האבען געדארפט אראפווארפען די רעגירונג.

מ'האָט גערעדט, אַז „מען דאַרף דעם שונא מנצח זיין". און דער שונא איז געווען די רעגירונג, אין וועלכענס בעשטאַנד עס געהט אַריין דער מאַרשאַל פילסודסקי.

— לויט'ן אורטייל פון קרייז-געריכט זענען פאַר פונאַנדערגעבען שיס-געוועהר די מיליציאַנטען, פערמשפּט געוואָרען אַ רייה פערזאָנען.

ביז'ן יאָהר 1923 האָט עקזיסטירט אַ צענטראַל-אָפּטיילונג פון דער יוגענד, און אין דעם יאָהר איז זי ליקווידירט געוואָרען, און די גאַנצע אַקציע איז אַריבערגעטראָגען געוואָרען אין „טור", וואו דער פאַקטישער פיהרער איז געווען דער בעשולדיגטער דיבוא. צי האָט מען נישט אין די זאַמבקאָוויצער וועלדער געאיבט מענשען, געלערנט זיי צו גיין אין מאַרש-שורות, כדי די קראַפט זאָל קענען בעניצט ווערען צו... (מאַסטעק: — „צו זאַמלען שוועמלעך אין וואַלד!")

— די מיטגלידער פון „טור" זענען מיטגלידער פון פ. פּ. ס. דער טרוים פון אַרצישעווסקי'ן איז, אַז אין יעדער מאַניפעסטאַציע זאָלען 20 פראַצענט געהערען צו דער מיליץ. פּושאַק האָט דאָ פערזיכערט

לאדז
17 דעצעמבער 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
17 דעצעמבער 1931

ווער עס טוט
אנטי׳ מלוכה׳שע ארבייט

דער ענדעקישער לידער און פינאנציעלער ספּעץ פּראפ. ריבארסקי טרעט ארויס אין „גאז. ווארש." געגען דעם לאזונג פון די מאכטהאבער, אז "מ׳מוז פעסט פערשפּילען דעם פּאס", ד. ה. אביסעל צו־הונגערן און ווי עס איז דורכהאלטען דעם קריזיס.

איצט, שרייבט ער, ווערט קלאר, אז יעדעס לאנד מוז מיט אייגענע מעטאדען אנהויבען א קאמף מיט׳ן אזוי־גערופענעם „קריזיס". אוניווערסאלע מיטלען פערפיהרען. צו לאנג וואלט אויסגעקומען צו ווארטען אויף אינטערנאציאנאלער פערשטענדיגונג, ווי אויף דער הויפּט־ישועה געגען דער ווירטשאפטליכער קאטאסטראפע. אנדערש פּרובט זיך געבען אן עצה דייטשלאנד, און אנדערש — פראנקרייך, אדער גרויס־בריטאניע. דער קריזיס האט פערטיפט די אונטערשידען צווישען די בעזונדערע לענדער; ס׳קלעקט אנצעווייזען אויף זייערע גאלד־זאפּאסען, אויף די גרויסע ענדערונגען אין די וואלוטע־סיסטעמען.

אויב אזוינע גרויסע אונטערשידען זענען פאראן ביי די מעכטיגע אינדוסטריעלע מלוכות, טא, וואס זאל מען שוין רעדען וועגען פּוילען, א האלב קאפּיטאליסטישען לאנד, וואס האט ווייניג אפּגעשפּארטע קאפּיטאלען, וואס קען אין די שווערע יאהרען נישט אויפעסען דעם אנגעזאמעלטען קאפּיטאל (ווייל דער קאפּיטאל איז פּשוט נישטא). מ׳קען זיך נישט טרייסטען דערמיט, וואס דער קריזיס איז אנדערש־וואו אויך אזוי שטארק, אונזער קריזיס איז אן אנדערער, און די מעטאדען מוזען אויך זיין אנדערע.

דער לאזונג דורכצוהאלטען קלינגט ווי א חוזק, בעת די ווירטשאפטליכע לאגע ווערט אלץ ערגער. און גלייכצייטיג זעהען מיר, אז אנדערשוואו ווערען געמאכט קאלאסאלע אנשטרענגונגען צו בעהערשען די שוועריגקייטען. די דאזיגע אנשטרענגונגען קענען לייכט א קלאפּ טון אין אונזער ווירטשאפט. אזוי ארום וועט פּוילען ווערען א פּאסיווער אביעקט אין דער וועלט־קאנקורענץ, קען ווערען א קרבן פון מעהר אקטיווע כּוחות.

און וואס טוען די עלעמענטען, וואס הערשען איצט אין פּוילען? זיי האבען די פולע מאכט, זיי האבען א פּארלאמענט, וואס פונקציאנירט ווי אן אויטאמאט, זיי האבען „כּוח", זיי קענען חוזק מאכען פון „פּראגראמען". זיי קענען א סך רעדען וועגען וועלט־קריזיס, חוץ דעם אבער בעגרעניצען זיי זיך דערמיט, וואס זיי פערגרעסערען די שטייער לאסטען, פערברייטערען דעם געביט פון ווירקונג פון דער מלוכה אין ווירטשאפטליכען לעבען און ווילען שאפען אזא מין פערטיילונג פון דער ארבייט, וואס זאל פערבעהאלטען די אמת׳ע ארבייטס לאזיגקייט. ענדליך הייסען זיי ווארטען, ביז מיר וועלען ארויסגעהען פון קריזיס.

אזוי שרייבט דער ענדעקישער לידער. און לאמיר זעהן, וואס טוט די ענדעציע גופא, — זי ארגאניזירט אנטי־יודישע אומרוהען אין גרויסען מאסשטאב, מסתמא כדי... צו פערבעסערען די לאגע פון דער פּוילישער ווירטשאפט, און ווען זי רופט צו באיקאטירען דעם יודישען האנדעל, דעם יודישען האנדווערקער, דעם יודישען דאקטאר א.אז.וו. טענה׳ט זי שוין געוויס, אז איהר געהט אין ראטעווען די פּוילישע מלוכה.

לאמיר זיך אבער פארשטעלען, וואס וואלט געווען, ווען דאס וואלט איהר געלונגען.

בעת די אומרוהען פון פאריגען חודש האט בלויז די קאסע פון ווילנער מאגיסטראט געפעהלט 300.000 זל. הכנסות, הייסט וואס וואלט געווען, ווען דער ענדעציע און אלע איהרע מיטלויפער געלינגט צו עלימינירען די יודען פון פּוילישען ווירטשאפטליכען לעבען. מיט אמאל וואלטען אלע מלוכה־הכנסות געפאלען אויף א העלפט און מעהר שוין אפּגערעדט דערפון, וואס די רואינירטע יודישע בירגער וואלטען קיין שטייערן נישט געקאנט צאהלען, וואלט דאך דער פּוילישער גוט־בעזיצער למשל, נישט געהאט וועמען צו פערקויפען וואלד און אנדערע פּראדוקטען. דער באלאנס פון האנדעל מיט אויסלאנד וואלט אויך פאטאל אויסגעקוקט א.אז.וו. א. אז. וו.

מיר ווילען, פערשטעהט זיך, דערמיט נישט איבערצייגען די ענדעקעס, פונקט ווי מ׳קען נישט איבערצייגען א וואלף, ער זאל זיך ענטזאגען פון רויב; מיר ווילען נאר אויפמערקזאם מאכען די, וואס טראגען איצט די פעראנטווארטליכקייט, ווי ווייט די באיקאט־אקציע בעדראהט די אינטערעסען פון דער פּוילישער מלוכה.

מ׳ווארפט זיך ביי אונז מיט׳ן אויסדרוק „אנטי־מלוכה׳שע" ארבייט. די אמת׳ע אנטי־מלוכה׳שע ארבייט טוען די ענדעקעס, די „בראטניאקעס" און זייער גלייכען.

די פּוילישע שליאכטע, וואס האט אונטערגעבראכט די אמאליגע פּוילישע מלוכה, האט איצט זייערע נאכפאלגער.

ש. וו.

דער פעלקער־בונד — א יודישע ערפינדונג
קוזיסטען שלאגען יודישע דעפּוטאטען אין פּארלאמענט
קוזא בעטראכט זיך אלס הונדערט־פּראצענטיגער אנהענגער פון אדאלף היטלער

בוקארעסט (י.ט.א.) פּראפ. קוזא האט אין רומענישען פּארלאמענט אויף איינער פון די לעצטע זיצונגען ווידער געהאלטען א גיפטיגע אנטיסעמיטישע רעדע. דעם פעלקער בונד האלט קוזא פאר א יודישע ערפינדונג, וואס דינט די יודען צום צוועק פון בעהערשען די וועלט. ער פאדערט דעריבער, אז רומעניען זאל אויפהערען זיך צו בעטייליגען אין דער פינאנציעלער אויסהאלטונג פון דער דאזיגער אינסטיטוציע.

רעדענדיג וועגען דער היטלער־בעוועגונג אין דייטשלאנד, ערקלערט פּראפ. קוזא, אז ער האלט זיך פאר א הונדערט־פּראצענטיגען אנהענגער פון היטלער׳ן, קיינער וועט איהם נישט קענען שטערען צו פיהרען אן ענגע צוזאמענארבייט מיט היטלער׳ן, וועלכער וועט דעם נאהענטסטען פריהלינג זיכער קומען צו דער מאכט. ער און זיין פּארטיי, ערקלערט לסוף פּראפ. קוזא, זענען איבערגעגעבען דעם איצטיגען רעזשים אין רומעניען. און דעריבער וועט זיין פראקציע שטימען פאר׳ן בידזשעט.

בעת קוזא׳ס רעדע איז געקומען צו א שטורמישער סצענע צווישען דעם קוזיסט דעפּ. ניכיפאר ראבו און די יודישע דעפּוטאטען ד"ר זינגער און ד"ר ריפּער. בעת ד"ר זינגער האט אין משך פון פּראפ. קוזא׳ס רעדע געלאזט פאלען א צווישענרוף, האט דעפּ. ראבו אויסגערופען: „האלט ס׳מויל, זשידאן!" ד"ר זינגער האט דעם אנטיסעמיט שארף אפּגעענטפערט, און דער לעצטער האט זיך, צוזאמען מיט אנדערע קוזיסטען, געווארפען צו די יודישע דעפּוטאטען ד"ר זינגער און ד"ר ריפּער מיט געבאלטע פויסטען. בלויז א דאנק דער ענערגישער אינטערווענץ פון דער פּארלאמענט־וואך איז אויסגעמיטען געווארען א געשלעג.

א געניאלער כירורג און מענשען־פריינד
50 יאהר נאכ׳ן טויט פון פּראפעסאר פּיראגאוו

די טעג איז געווארען 50 יאהר זייט ס׳איז געשטארבען דער וועלט־בעריהמטער, געניאלער רוסישער כירורג, פּעדאגאג און געלעהרטער ניקאלאי איוואנאוויטש פּיראגאוו.

די פּאפּולאריטעט פון פּיראגאוו׳ן אלס כירורג האט אין די ברייטע פאלקס מאסען אנגענומען א לעגענדארע פארם. מ׳פלעגט איהם צושרייבען "וואונדער". עס דערצעהלט וועגען דעם די בארמהערציגע שוועסטער קרופּסקאיא. איהר ערצעהלונג בעציהט זיך צו דער צייט פון דער סעוואסטאפּאלער מלחמה אין קרים:

„איינמאל האט מען אויף א טראגבערע אין שפּיטאל אריינגעבראכט א זעלנער אהן א קאפּ: דער דאקטאר איז בעשטאנען אין דער טיר און געשריגען: וואוהין טראגט איהר איהם? איהר זעהט דאך, אז ער איז אהן א קאפּ! די זעלנער האבען געענטפערט: „דאס איז גארנישט, וואשע בלאגאראדיע, דעם קאפּ טראגט מען נאך אונז, פּיראגאוו וועט איהם שוין ווי ס׳איז נישט צושטיקעווען. עס וועט נאך אפשר צונוץ קומען אונזער ברודער־זעלנער".

דער רוהם פון פּיראגאוו׳ן, אלס כירורג איז געווען אויך גרויס אין אויסלאנד. מען דערצעהלט אז ער איז א מאל געווען אנוועזענד אין דייטשלאנד אויף אן אפּעראציע פון א בעריהמטען כירורג. דער כירורג האט נישט געוואוסט, אז דאס איז פּיראגאוו. ער האט דעם אויסלענדישען קאלעגע געקאנט אלס דאקטאר פון רוסלאנד. פּיראגאוו האט בעת דער אפּעראציע בעקומען די ערלויבניש דורכצופיהרען איין אקט, וואס האט געפאדערט א בעזאנדערע אינצייט אקס, וואס האט געפאדערט א בע־זונדערע קונסט פון זיין זייט. „אזוי קונציג האט געקענט ארבייטען נאר פּיראגאוו"! האט ענטציקט אויסגעשריגען דער פּראפעסאר. „פּיראגאוו, — דאס בין איך" האט געענטפערט דער רוסישער כירורג...

אלס פּראפעסאר, אלס לעקטאר, אלס לעהרער און פיהרער האט פּיראגאוו געווירקט בעצויבערנד נישט נאר אויף די סטודענטען, נאר אויף דעם גאנצען דור יונגע דאקטוירים. לויט די ערינערונגען פון פּראפעסאר וו. מ. פלאוויגסקי האט פּראפעסאר פּיראגאוו אוועקגעשטעלט די קאטעדרע פון כירורגיע אויף אזא הויך, אויף וועלכער זי איז נאך קיינמאל נישט געשטאנען נישט ביז דעמאלס, נישט נאך יענער צייט. א צווייטער פערעהרער פון פּיראגאוו׳ן, ד"ר פ. א. ביעלאארסקי רופט זיך אפּ וועגען זיינע קליניש׳ע לעקציעס מיט נאך א גרעסערן ענטוזיאזם.

וועגען דער פּעדאגאגישער טעטיגקייט פון פּיראגאווען שרייבט זיין ביאגראף שטרייך: ער פלעגט אלס קרייז־אינספּעקטאר ארומפאהרען איבער די פּראווינצען און בעזוכען די שולן. ער פלעגט ווי אזוי א לעהרער קומען שטיל, זיך אפּשטעלען אויף נאכטלעגער ביי די ארימסטע לעהרערס. זיך לעגען גלייך מיט זיי אויף דער פּאדלאגע און גאנצע נעכט מיט זיי שמועסען די ערציהונגס־מעטאדען. אין שולע אריין אדער אין גימנאזיע פלעגט ער אריינקומען פּשוט, זיך אוועקזעצען אויף א באנק לעבען א שילער און צוהערען, ווי דער לעהרער פיהרט די לעקציע, ווען עס איז געווען נויטיג, פלעגט ער געבען איינינע אנווייזונגען. אבער נישט איינמאל איז איהם אויסגעקומען צו ראטעווען די פּראווינצער לעהרער. וועלכע זענען געווען אין מערדערט ביי דער זשאנדאמעריע, אז זיי פערשפּרייטען „קראמאלע". ער פלעגט די לעהרער פריהער מיטטיילען וועגען א רעוויזיע, וואס שטעהט זיי פאר, און וויפיל עס איז איהם אויסגעקומען אויסצישטעהען פון זיינע געגנער פאר זיין הומאניטאר־ערציהערישען אידעאל!

פּיראגאוו איז געווען א דאקטאר א מענשען־פריינד. ער האט קיינמאל פון די קראנקע קיין געלד פאר׳ן היילען נישט געבעטען און גענומען, נאר ווען מען פלעגט איהם געבען און וואס מען האט איהם גענייבען. ארימע קראנקע פלעגט ער אליין בעזארגען מיט געלד אויף מעדיקאמענטען. אינטערעסאנטע, פון וויסענשאפטליכען שטאנדפּונקט, קראנקע פלעגט ער כאפּען גלייך פון דער גאס. אין סעוואסטאפּאל, ווי עס דערצעהלט דר. הענריצי, האט פּיראגאוו זיך ארויסגעוויזען, אלס „ריז פון גאניאליטעט, שכל און זעלבסטאפּפערונג" ער האט געלעבט דארט, נישט אויסגעטון די קליידער נישט ביי טאג, נישט ביי נאכט, אין שרעקליך אנהיגיענישע אומשטענדען און צוזאמען מיט זיינע געהילפען פלעגט ער אדורכפיהרען עטליכע הונדערט אפּעראציעס א טאג, ארומפאהרענדיג איבער די לאזארעטען, געקעמפט מיט די מיסבריויכען, געלייענט לעקציעס. ווי מען דארף אימפּאנירען מיט די פערוואונדעטע, אריינגעבען מוט און גייסט די יונגע מיטהעלפער..

—:o:—

צי קאן א פּאסטאר זיין א קאמוניסט?
א הארבע פראגע מיט א פּאסטאר אין דייטשלאנד

צי קען א פּאסטאר פון א פּראטעסטאנטישער קירכע זיין א קאמוניסט און גלייכצייטיג בלייבען אויף זיין פּאסטען אלס גייסטליכער? די דאזיגע פראגע פּרובען איצט לעזען אין דייטשלאנד די קירכע און די קאמוניסטישע פּארטיי.

דער פּאסטאר עקערט פון מאנהיים איז אוועקגעפאהרען קיין סאוויעט־רוסלאנד און האט פאר׳ן אוועקפאהרען אפען ערקלערט, אז ער טרעט אריין אין דער קאמוניסטישער פּארטיי.

ווי באלד עס איז בעוואוסט געווארען וועגען דעם דאזיגען בעשלוס פון׳ם פּאסטאר, האט די קריין־פערוואלטונג פון דער קירכע אין קארלסרוהע בעשלאסען דעם פּאסטאר צו בעפרייען פון זיין אמט און איבערצוגעבען צום דיסציפּלינארען געריכט. דער בעשלוס פון דער קאנסיסטאריע האט אבער ארויסגערופען א ווידערשטאנד מצד די פעראייניגטע „טעאלאגען־סאציאליסטען אין דייטשלאנד", עס האט ערקלערט א פּראטעסט דער „פעראיין פון רעליגיעזע סאציאליסטען", וועלכער איז פריהער געווען אנגעפיהרט דורך עקערט׳ן. דער דאזיגער פעראיין מיינט אויך, אז די קירכע דארף נישט ארויסטרייבן קיין פּראטעסטאנטישען גלח, ביי וועלכען די קריסטליכע רעליגיע לעבט זיך בשלום מיט די קאמוניסטישע אידעען. דאס איז די זאך פון זיין איבערצייגונג.

דאס דיסציפּלינארע געריכט וועט פארקומען ענדע דעצעמבער, נאכדעם, ווי עקערט וועט זיך צוריקקעהרען פון סאוויעט־רוסלאנד.

ווי זשע האט זיך בעצויגען צו עקערט׳ן די קאמוניסטישע פּארטיי, וועלכע נעהמט אפּ ביי די גייסטליכע אלע בירגערליכע רעכט, און וועלכע פאדערט ביי די קאמוניסטען זיי זאלען זיין אטעאיסטען? די דייטשע קאמוניסטען זענען אביסעל אנדערש ווי די רוסישע: דער צ. ק. האט עקערט׳ן אריינגענומען אין דער פּארטיי.

אין בריף צו דער „פעראייניגונג פון די סאציאליסטען־טעאלאגען אין דייטשלאנד" האט דער דעפּוטאט פון רייכסטאג שנעלער אנגעשריבען, אין הסכם מיט׳ן צ.ק. פון די קאמוניסטען:

„דאס אריינגעהמען עקערט׳ן אין דער פּארטיי איז גארנישט קיין אפּארטוניסטישער שריט פון אונזער זייט. מיר זענען איינגעגאנגען דערויף אין הסכם מיט אונזערע איבערצייגונגען. מיר האבען עקערט׳ן נישט געשטעלט קיין שום בעדינגונגען, וואס זאלען זיין נוגע זיינע רעליגיעזע איבערצייגונגען און זיינע פליכטען אלס פּאסטאר.

די דייטש־פראנצויזישע ווירטשאפטליכע אונטערהאנדלונגען אין בערלין

דאס אנקומען פון דער פראנצויזישער דעלעגאציע אויפ׳ן באהן־הויף פרידריכשטראסע אין בערלין. אין דער מיט דער פראנצויזישער באטשאפטער פראנטוא פּאנסע (X)

די ווירטשאפטליכע דערגרייכונגען פון רוסלאנד

לויט די בעריכטען פון די סאוויעטישע ציימונגען

צום 14-טען יאהר-טאג פון דער אקטאבער-רעוואלוציע האבען די סאוויעטישע צייטונגען אפּגעדרוקט א גאנצע רייהע ארטיקלען, וואו עס ווערען אונטערגעצויגען די סך-הכל'ען פון די ווירטשאפטליכע דערגרייכונגען.

אט זענען די ציפערן אין די וויכטיגסטע פראדוקציע צווייגען:

קוילען: אין יאהר 1913 האט דאס צארישע רוסלאנד פראדוצירט 36 מיליאן טאן קוילן, פון דעם דער דאנער באסיין — 25 מיליאן. אין 1929-30 איז שוין אט די ציפער אריבערגעיאגט געווארען אויף 75 פראצענט, דאס הייסט מען האט שוין ארויסבעקומען מעהר קוילען, ווי אין פאר-מלחמה צייט. צום סוף פון יאהר 1931 וועט די סאוויעטישע קוילען-פראדוקציע זיין צוויי מאל אזוי גרויס, ווי אין יענער צייט. סאוויעטענלאנד וועט אויף אזא אופן פערנעמען דאס ערשטע ארט אין דער קוילען פראדוקציע פון דער וועלט. ביז איצט שטעהען בלויז די פעראייניגטע שטאטען, ענגלאנד און דייטשלאנד פאר דעם סאוויעטען-פערבאנד אין דער צושטעלונג פון קוילען.

נאפט (איל) אין יאהר 1913 האט דאס צארישע רוסלאנד ארויסבעקומען עפּיס מעהר פון 9 מיליאן טאן איל, אונטער דער סאוויעטישער הערשאפט איז אט די ציפער שוין אריבערגעיאגט געווארען אין יאהר 1927. אין 1930 איז די נאפט-פראדוקציע געשטיגען צו 18,400,000 טאן. דאס איצטיגע יאהר דארף געבען 26 און א האלב מיליאן טאן.

מעטאל: פאר דער מלחמה איז אין דעם צארישען רוסלאנד אויסגעשמאלצען געווארען איבער 4 מיליאן טאן רוי-אייזען (טשוהוו, פיג-אייראן). אין 30 1929 איז די אייזען-פראדוקציע געשטיגען ביז 5 און א האלב מיליאן. ווען עס וועלען אינגאנצען פערטיג ווערען די נייע מעטאל-גיסעריען, וועט דער סאוויעטען פערבאנד פערנעמען דעם ערשטען ארט אין איירעפע אין דער אייזען-פראדוקציע. שוין איצט זענען בלויז דא דריי לענדער, וואס געהען פאראויס פון סאוויעטען-פערבאנד אין פּטר פון מעטאלורגיע: די פעראייניגטע שטאטען דייטשלאנד און פראנקרייך.

מאשין-בויאונג: אין דעם צארישען רוסלאנד האט מאשין-בויאונג געהערט צו די סאמע הינטערשטעליגסטע פראדוקציע-צווייגען. אלע מאשינען זענען כמעט אויסשליסליך אימפארטירט געווארען פון אויסלאנד. נאך אין 1927-28 האט דער סאוויעטען-פערבאנד אריבערגעיאגט די פראדוקציע פון מאשינען, ווי זי איז געווען אונטערן צאריזם פון יענע יאהרען אן איז די מאשין-בויאונג אוועק מיט גשוואלדיגער שנעלקייט אין רוסלאנד. אין 1927-28 האט די סאוויעטישע מאשין-בויאונג בעטראפען 590 מיליאן רובל, אין 1928-1929 — איבער 800 מיליאן, אין 1930 איין מיליארד 200 מיליאן און הייאהר — לויט דעם פלאן — וועט זי בעטרעפען 2 מיליארד און 500 מיליאן רובל. א סך אינדוסטריע-צווייגען ווערען שוין איצט בעזארגט מיט ריין-סאוויעטישע מאשינען. די סאוועטיש - פראדוצירטע מאשינען בעזארגען שוין אויף 77 פראצענט די בעדערפעניש פון דער סאוויעטישער אינדוסטריע און דער סאוויעטישער אנטייל אין דער אלגעמיינער מאשין-בויאונג פון דער וועלט האט שוין אין יאהר 1929 דערגרייכט 10 פראצענט. איצט — א סך מעהר.

עלעקטריציטעט: צום סוף פון הייאר וועט די עלעקטרי-קראפט אין סאוויעטען-פערבאנד זיין 4 מאל אזוי גרויס, ווי זי איז געווען אין דער צארישער רוסלאנד. אין אנהויב פון פינף-יאהר פלאן איז סאוויעט-רוסלאנד אפּגעשטאנען פון די פעראייניגטע שטאטען אין פּרט פון עלעקטרישער קראפט לויט דער פראפארציע פון 1 צו 15 (דאס הייסט אין סאוויעטען-לאנד 15 מאל ווייניגער ווי אין אמעריקא). איצט איז שוין די פראפארציע בלויז 1 צו 9 און צום סוף פון פינף יאהר פלאן וועט סאוויעט-רוסלאנד אפּשטעהן פון אמעריקא נאר אין 4 מאל.

טראקטארס: די צארישע רוסלאנד האט קיין טראקטארס כמעט גארנישט פראדוצירט. איצט פראדוצירען די נייע סאוויעטישע טראקטאר-זאוואדען ביז 40 טויזענד טראקטארס א יאהר. בלויז איין אמעריקא איז איצט פאראויס פאר'ן סאוויעטען-פערבאנד אין דער טראקטאר-פראדוקציע. צום סוף פון 5 יאהר פלאן וועט ראטענלאנד זיך קאנען פערמעסטען אין דעם פּרט מיט דער גאנצער טראקטאר-פראדוקציע פון די פעראייניגטע שטאטען.

אויטאמאבילען: אין דער צארישער רוסלאנד איז די פראדוקציע פון אויטאמאבילען נאך געווען אזוי גוט ווי אומבעקאנט. ערשט אונטער די סאוויעטען האט מען אנגעהויבען אויסצוארבייטען אויטא-מאשינען. אין 1930 האבען שוין די סאוועטישע זאוואדען פראדוצירט 8,700 אויטאס, אין די ערשטע דריי קווארטאלען פון 1931 — 15 011 אויטאס, און ביז'ן סוף פון יאהר — נאך 8.000.

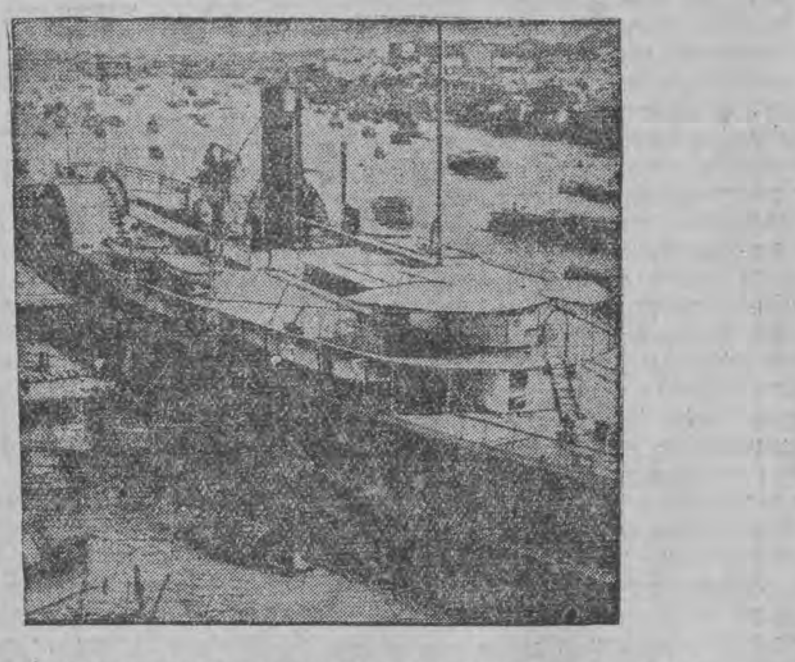

די שיף, מיט וועלכער עס האט פּאסירט די מורא'דיגע קאטאסטראפע אויפ'ן טייך יאנג-טסע (כינע). פון אנ'אויפרייס זענען אומגעקומען 600 פאסאזשירען.

מיט קעמאל פאשא'ס פאליציי

מען ארעסטירט מיך, ווייל איך בין געגאנגען זעהען די מאשעע „סאנטא סאפיא" אהן אנ'אפּציעלע וועג-וויזער. — דער פאליציימאן דינגט זיך וועגען באקשיש. און דער קאפּיטאן טיילט זיך דערנאך מיט זעקס אנדערע. — די וועלט-בעריהמטע מאשעע „סאנטא סאפיא"

(רייזע-איינדריקען פון טערקיי)

מיר איז געווען בעשערט אין קאנסטאנטינאפאל צו ווערען ארעסטירט און פערזוכען דעם טעם פון טערקישער יוסטיץ.

געשעהן איז עס אויף מיין וועג פון „גראנד באזאר" נאכדעם ווי איך האב בעזוכט די בעריהמטע מאשעע „סאנטא סאפיא".

מיין בעגלייטער און איך לאזען זיך צוריק פון „גראנד באזאר" אויף דעם וועג, וואס פיהרט קיין גאלאטא. די זון שטעהט הויך, און א לאנגער טאג ליגט נאך פאר אונז. מיר געהען פערביי א גאסעך קאפע, וואו טערקען זיצען ביי טישלעך, איך בין דורשטיג: איך היט זיך אבער אריינצוגעהען אין די דאזיגע קאפעען און רעסטאראנען, און נישט בלויז אין די, נאר אפילו אין די בעסערע, וואס געפינען זיך אין גאלאטא און פערא, זיי גיבען מיר אלע א געפיהל אז אלצדינג איז דארטען שרעקליך שמוציג: דאס עסען, דאס געשיר, די גלעזער, און די מייסטע פון זיי קריכען ארום גאנצע מחנות פליגען אויפ'ן עסענווארג, וואס איז אין די פענסטער אויסגעשטעלט. די באדינער — אין שמוציגע רעקלעך און פארשוכער.

איך בין אריינגעגאנגען אין א פאר, געפרובט בעהערשען דעם געפיהל פון עקעל, ס'האט אבער נישט געהאלפען, איך ווייס בלויז פון א פאר רעסטאראנען אין גאנץ קאנסטאנטינאפאל וואו מ'קאן זיך אוועקזעצען עסען מיט זיכערקייט, בעלאנגען זיי נישט צו קיין טערקען, נאר צו רוסען, פראנצוזען און איטאליענער.

פון קאפע-הויז געהען מיר פערביי דעם סקווער, וואו די מאשעע „סאנטא סאפיא" דערהויבט זיך מיט איהר מעכטיגען קופאל און פיר שפּיציגע מינארעטען. די מינארעטען טאנצען ארויס פון דער ערד און וואקסען ארויף צום בלויען רוים. נישט ווי פון קאלטען שטיין געבויט, נאר ווי לעבעדיגע, מיט בלוט און זאפט אנגעטרונקען, זיי שטעהען, ווי אויסטעריאלישע ריזען-שומרים, לעגענדארע גוג ומגוגס, וואס אללא האט פון הימעל ארונטערגעשיקט צו האלטען וואך איבער אט דעם וואונדערליכסטען פון אלע טעמפלען אויף דער ערד, וואס די קינדער פון איסלאם האבען פאר זיין כבוד אויסגעבויט.

איך שאר זיך אריין איבעריג אויף מיינע פאנטאפעל, וואס שווימען אום אויף די פיס, בלייב שטעהן און דערפיהל זיך מיטאמאל, ווי א פינטעלע א קליינס, א פלעק א פערלוירענער, אונטער אט דעם געוואלדיגען דאם. די „סאנטא סאפיא" — דער מעכטיגסטער מאנומענט, דורך וועלכען דער איסלאם האט פעראייביגט זיין גרעסטען זיג איבערן קריסטענטום. „מיט „סאנטא סאפיא" שטעהען מיר, מיט'ן פאלען פון „סאנטא סאפיא" פאלען מיר" — זינגט אנ'אלט טערקיש ליד. שטעהט די „סאנטא סאפיא" ווי א שטיק פערגליווערטע אייביגקייט; אייביגקייט פערגליווערט איבערן שטח און רוים פון מדבר'דיגען פערנעהם. און אט דער שטח און רוים זענען אין מעכטיגע מויערן איינגעשלאסען, אין שטרענגע ווענד איינגעשפאנט, וואס אפילו די וואונדערליכע מאזאיק, וועלכע צושטראמט זיך כשופ'דיג פארביג איבער זיי. מינערט נישט די שטרענגקייט, און איבער די ווענד און די זיילען איז א פעלז ארבערגעווארפען, אנ'אויסגעהוילטער פעלז, אויסגעהאקט קופאלמעסיג, מיט פענסטערלעך קליינינקע דורך וועלכע דאס געדעמפטע ליכט זייהט זיך אריין.

שטעה איך, א קליין, פערבלאנדזשעט מענשעלע א פינטעלע, א נישטיגס, א פלעק א פערלוירענער, איגמיטען פון אט דער אייביגקייט, וואס האט זיך ארומגעגארטעלט מיט א גארטעל פון מירמעלשטיין.

מיין בעגלייטער נעהמט מיך פאר דער האנד, פיהרט מיך צו שווייגענדיג צו אנ'אלטער, אייזערנער טיר און דערצעהלט מיר, ווי ער וואלט מיר א סוד איינגערוימט:

— אט די טיר ווערט קיינמאל נישט געעפענט.... זינט די טערקען האבען ביזאנץ בעזיגט, סטאמבול פערכאפּט און די „סאנטא סאפיא" אין א מאשעע פערוואנדעלט, האט זיך קיינער צו אט דער טיר נישט צוגעריהרט. די לעגענדע דערצעהלט, אז ווען די טערקען האבען זיך אריינגעריסען אין דער „סאנטא סאפיא", האבען זיך די גלחים געראטעוועט אין א געהיימען קעלער, צו וועלכען אט די טיר פיהרט. זיי האבען פערהאקט די טיר אויפ'ן שלאס און אויסגעגאנגען ביז איינעם אין דעם קעלער, הענגט דער שלאס פון דעמאלט אן א נישט-בעריהרטער.

מיר שארען זיך ארויס פונקט אזוי שטיל, ווי מיר זענען אריין.

א פאליציי-מאן האט אונז פלוצים אפּגעשטעלט און דערקלערט, אז ער ארעסטירט אונז, אט דער קוריאזער פאל האט מיר געגעבען א געלעגענהייט צו בעקענען זיך מיט דער טערקישער יוסטיץ, ווי זי ווערט נאך היינט, אין קעמאל פאשאס רעזשים, אנגעווענדעט.

ארעסטירט האט דער פאליציי-מאן אייגענטליך נישט מיך, נאר מיין בעגלייטער. ווען מיר זענען אריינגעגאנגען אין דער „סאנטא סאפיא", האט א טערקיש בחור'ל ביי אונז א פרעג געטון, צי מיר ווילען א פיהרער. מיין בעגלייטער האט געענטפערט: „ניין". איז געגאנגען אט דער חברה-מאן און גע'מסר'ט איהם פאר'ן פאליציי-מאן, אז ער פערנעהמט דאס ארט פון א געזעצליך-אנערקענטען פיהרער.

דער פאליציימאן, א חברה-מאן מיט א יוואריק. מעדעריש פנים, איז פאר אונז געשטאנען. ער האט ארויפגעלייגט זיין האנד אויף מיין בעגלייטערס אקסעל און געזאגט עפּעס צו איהם אויף טערקיש. איך האב נישט געוואוסט, וואס דא קומט פאר, האט ער מיר דערקלערט, וועגען וואס ס'האנדעלט זיך. ער האט מיך אויך פערזיכערט, אז אלצדינג וועט אויסגעגליכען ווערען אין פאליציי-אמט.

לאזען מיר זיך אין פאליציי-אמט, איך קוק זיך אום און זעה, ווי א יונג בחור'ל געהט אונז נאך, ער גליכט זיך באלד אויס מיט אונז. גיט עפּעס א זאג צו מיין בעגלייטער, דערנאך צום פאליציימאן, יענער שאקעלט מיט'ן קאפּ אויף ניין.

געהען מיר ווייטער, און דאס בחור'ל געהט מיט. דאס בחור'ל זאגט עפּעס ווידער צום פאליציי-מאן, ער געהט מיט איהם אפּ אן א זייט, טענה'ט מיט איהם איין. דער אפּהיטער פון געזעץ און גערעכטיגקייט דרעהט אבער אלץ מיט'ן קאפּ. מיין בעגלייטער שמייכעלט צו מיר, גיט אלע ווילע א וואונק מיט'ן אויג. פערשטעה איך, אז עפּעס געהט דא אן. וואס — ווייס איך אבער נישט.

מיר זענען אין פאליציי-אמט — א פינסטערע, הילצערנע חורבה. אריינגעהענדיג אינעווייניג, שלאגט אין דער נאז מיט דער פייכטקייט און טוכלעקייט פון א קעלער. ס'איז שמוציג, אנגעווארפען. פינסטערע קארידארען פיהרען ערגעץ, אנ'אפּגעריסענער טערק מיט א פארביגער שמאטע אויפ'ן קאפּ זיצט אין א ווינקעל און עסט פון א שיסעל. פאליציסטען אין מונדירען מיט רויטע גאלונען און לאקירטע שטיוועל געהען אום. ס'בעווייזט זיך אויך דער הויפט-בעאמטער, א דיקער, שוויצענדיגער טערק, מיט א צעזוימעטם מונדיר, אויף וועלכען די גאלדענע גאלונען זענען שוין אפּגעבליאקעוועט. מיין בעגלייטער, דער פאליציימאן און דאס בחור'ל פערשווינדען אין א טיר און איך בלייב אליין.

ערשט, ווען מיר זענען ארויס פון פאליציי-אמט, איז פאר מיר קלאר געווארען, וואס דא איז געשעהען: דאס בחור'ל איז א יודישער פיהרער, און ער קען מיין בעגלייטער, האט איהם פערדראסען, וואס דער טערק האט אונז גע'מסר'ט און ער האט גענומען אויף זיך אויסצוגלייכען דעם ענין. ער קען זיך מיט'ן פאליציימאן און איז אויסגעבונדען מיט'ן גאנצען פאליציי-אמט, האט ער אויפ'ן וועג פארגעשלאגען דעם פאליציימאן א טערקישען פונט, אז ער זאל אונז אפּלאזען, יענער האט אבער געטענה'ט, אז פאר א פונט לוינט זיך איהם נישט דער עסק, ווארום וואס קאן ער מאכען מיט דעם פונט — ר'וועט דאך מוזען געבען א חלק זיין חבר אויפ'ן ראג: פאר דריי פונט וועט ער אונז אבער אפּלאזען דאס בחור'ל האט אבער געזאגט, אז דריי איז צופיל און גענומען זיך מיט איהם דינגען. ער האט איהם שוין פארגעשלאגען צוויי פונט. דער פאליציימאן איז אבער געבליבען איינגעשפארט.

אין פאליציי-אמט, האט מיר מיין בעגלייטער דערצעהלט, האט זיך אפּגעשפילט אזא קאמעדיע: מ'האט איהם אריינגענומען אין א בעזונדער חדר. זעקס בעאמטע מיט'ן קאפּיטאן בראש האבען איהם שטרענג אויסגעפרעגט. מען האט געמאכט געגען איהם א פארמעלע קלאגע, געהייסען איהם אונטערשרייבען א לאנגען פראטאקאל. דערנאך זענען אלע בעאמטע ארויס און געבליבען איז נאר דער קאפּיטאן, ווען זיי זענען געבליבען אליין, האט זיך דאס בחור'ל אריינגעשלייכט.

— דאס וועט קאסטען דריי פונט, א פיאסטער נישט ווייניגער! — האט דער קאפּיטאן אויסגערופען.

— דאס איז אויף זעקס מענשען.

ווען ער האט געקראגען די דריי פונט, האט ער צעריסען דעם פראטאקאל.

דער „גאזי", קעמאל פאשא, האט טאקע געמאכט א סך רעפארמען אין טערקיי, אפּגעשאפט א סך אלטע איבלען, געענדער'ט די גאנצע פיזיאגאמיע פון לאנד, ארונטערגעצויגען פון דעם קאפּ פון זיינע זיהן די פעס, דעם שלייער — פון די פנים'ער פון זיינע טעכטער: אויסגעפוצט זיי איירא-פעאיש. יא, מוסטאפא קעמאל פאשא האט א סך אלטע טערקישע אינסטיטוציעס אפּגעשאפט, אבער איינע פון די עלטסטע און איינגעפונדעוועטסטע איז גאנץ געבליבען — די אינסטיטוציע פון באקשיש. זי לעבט און בליהט אין דער היינטיגער טערקיי, ווי אין דער אמאליגער.

ם. דאנצים.

ד"ר פרימער,

דער פיהרער פון דער היימווער אין עסטרייך, שטעהט איצט פאר'ן געריכט אין גראץ, פאר'ן נישט געלונגענעם פוטש.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

באַראָן הירש דער גרעסטער יודישער פילאַנטראָפּ

3.

„מיין זוהן האָב איך פערלוירען, אָבער נישט מיין יורש"...

און דאָ האָט דעם אַזוי ברייט האַרציגען באַראָן הירש, וועלכער האָט דאַכט זיך געקענט שעפּען פולע הויפּענס גליק פון זיין אונגעהויערער רייכטום פון זיין האַנדערבאַרער קאַריערע, פון זיין בעריהמט ווערען איבער דער גאַנצער וועלט, פון זיינע גרויסע פערגעניגענס, וואָס ער האָט זיך געקאָנט ערלויבען — געטראָפען אַ שווער אומגליק, וואָס האָט אַרויפגעלייגט אַ שטעמפּעל אויף זיין גאַנץ ווייטערדיג לעבען, אויף דעם לעבען פון זיין פרוי קלאַראַ, וועלכע האָט זיך נישט ווייניגער פון איהם אָפּגעגעבען מיט פילאַנטראָפּיע. אַ שווערער קלאַפּ האָט זיי געטראָפען: עס איז זיי אָפּגעשטאָרבען זייער איינציגער זוהן לוציאַן, אַ יונגערמאַן פון דרייסיג יאָהר, זעהר אַ בעגאַבטער און אַ פעהיגער, וועמען מען האָט אויך פאָראויסגעזאָגט אַ גרויסע קאַריערע. ער איז געשטאָרבען פּלוצלונג פון אַ לונגען־אַנצינדונג, אין פּאַריז, אין יאָהר 1887, די שווער־געטראָפענע עלטערען זענען געווען אין פערצווייפלונג און האָבען זיך נישט געקאָנט טרייסטען. זייער פאַמיליען־פרייד איז זיי אָפּגענומען געוואָרען אויף זייער גאַנץ לעבען.

און דעמאָלט, אין יענע שווערע טעג, האָט באַראָן הירש מיט זיין גוט־האַרציגער פרוי גענומען זוכען אַ טרייסט, אַ בערוהיגונג אין אַ פערשטאַרקטער, פיל פערגרעסערטער וואוילטעטיגקייט, און יעדער פון זיי האָט זיך אָפּגעגעבען בעזונדער מיט פילאַנטראָפּיע. באַראָן מאָריס דע הירש האָט זיך געהאַט זיינע אינסטיטוציעס, זיינע וואוילטעטיגקייטס פלענער, פאַר וועלכע ער האָט געהאַט אַן אינטערעס, און באַראָנין קלאַראַ דע הירש האָט געהאַט איהרע. פון יענע שווערע טעג אין באַראָן הירש׳ס לעבען איז בעקאַנט זיינס אַ וואָרט:

— מיין זוהן האָב איך פערלוירען, אָבער נישט מיין יורש. מיין יורש איז — די מענשהייט.

נאָך די שרעקליכע פּאָגראָמען אויף די רוסישע יודען...

באַראָן הירש האָט געווענדעט זיינע אויגען צום שווער געפּלאָגטען רוסישען יודענטום. עס איז געווען די צייט נאָך דער גרויזאַמער פּאָגראָם־כוואַליע וועלכע האָט זיך אַריבערגעטראָגען איבער די רוסישע יודען אין יאָהר 1881, ער האָט איינגעזעהען אַז ווי שווער עס זאָל נישט זיין די לאַגע פון די יודען אין טערקיי, אין די באַלקאַן־לענדער, אין עסטרייך, בעזונדערס אין גאַליציען — איז די לאַגע פון די יודען אין רוסלאַנד פיל שמערצליכער און טראַגישער. דאָס רוסישע יודענטום ווערט געפּייניגט פון די אויסנאַהם־געזעצען, ליידט פון די אונגעהויערע פערפאָלגונגען פון דער צאַרישער קאַמאַריליע.

פון א. אַלפּערין.

און באַראָן הירש האָט זיך פערמאָסטען אויף אַ ברייטען פּלאַן צו העלפען די רוסישע יודען, דעם גאַנצען רוסישען יודענטום. ער האָט דעם פּלאַן פערטראַכט אויף זיין שטייגער און געהאָפט האָט ער, אַז ער וועט דערמיט ביסלעכוויז אַרויסנעהמען די רוסישע יודען פון אונטער דער מאַכט פון די אויסנאַהם־געזעצען.

ער האָט געהאַט אַ פּראָיעקט צו פערשפּרייטען איבער גאַנץ רוסלאַנד אַ נעץ פון עלעמענטאַרע שולען, האַנדווערקער־שולען און לאַנדווירטשאַפטליכע אינסטיטוטען, און העכערע לעהר־אַנשטאַלטען פאַר דער יודישער יוגענד. און ער האָט געהאָפט, אַז דער אויפוואַקסענדער יודישער דור אין רוסלאַנד וועלכער וועט בעקומען אַ וועלטליכע אויסבילדונג און וועט ווערען אויס לופט־מענשען וועט זיך דערשלאָגען אויך צו אַ בעסערער רעכטליכער לאַגע.

באַראָן הירש וויל געבען דער צאַרישער רעגירונג 50 מיליאָן

באַראָן דע הירש האָט איינגעלאַדען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע וועלכע איז מייסטענס בעשטאַנען פון בעקאַנטע „אַליאַנס"־טוער, אויסצואַרבייטען די איינצעלהייטען פון זיין פּראָיעקט. באַראָן הירש האָט גערעכענט אַז די צאַריש רעגירונג וועט אָננעהמען זיין פּראָיעקט, ער האָט אַפילו געגלויבט, אַז דער צאַר אַלעקסאַנדער דער דריטער טאָלערירט נאָר די פערפאָלגונגען געגען די יודען, אָבער אַליין איז ער מיט אַזאַ פּאָליטיק געגען די יודען נישט איינפערשטאַנען. די מיטגלידער פון באַראָן הירשס קאָמיסיע זענען אָבער נישט געווען אַזוי האָפנונגספול. באַראָן הירש האָט זיך אָבער פאָרגעשטעלט אַז זיין פערזענליכע לאַגע זיין נאָמען אַלס גרויסער פינאַנסיסט, די הילף אויף וועלכע ער האָט גערעכענט פון אָנגעזעהענע פיגורען פון ענגלישען קעניגליכען הויף, און ענדליך די וויכטיגקייט פון דעם פאָנד אַליין, וועלכען ער וויל געבען פון זיין טאַש אויף אויסבילדען אַ גרויסען טייל פון דער יוגענד אין רוסלאַנד — וועלען האָבען די נעהעריגע ווירקונג. אַז די צאַרישע מאַכט און דער צאַר אַליין וועלען זיך בעציהען גינסטיג צו זיין פּראָיעקט. באַראָן הירש האָט פאָרגעלעגט דער רוסישער רעגירונג אַ פאָנד פון פופציג מיליאָן פראַנק אויף צו גרינדען די שולען פאַר יודען, פון דעם פאָנד האָבען אויך געזאָלט אונטערשטיצט ווערען די שוין עקזיסטירענדע שולען פאַר יודישע קינדער, עס האָבען געדאַרפט אויסגעבילדעט ווערען לעהרער פאַר די שולען, געגעבען ווערען שטיצע פאַר יודישע בעלי־מלאכות און לאַנדווירטשאַפטליכע אַרבייטער זיך איינצואָרדנען. אין אַלגעמיין האָט דער פּלאַן, ווי באַראָן הירש האָט זיך איהם פאָרגעשטעלט געדאַרפט איבערבויען אַ גרויסען טייל פון יודישען ווירטשאַפטליכען לעבען אין צאַרישען רוסלאַנד און מאַכען דעם אויפוואַקסענדען יודישען דור פאַר נוצליכע בירגער פון לאַנד.

באַראָן הירש׳ס הויפּט־אידעע איז געווען, אַז ווען די יודישע יוגענד וועט אַרויסגעהן פון די שולען, וועלכע ער האָט געוואָלט גרינדען, זאָל זי ביסלעכוויז בעקומען גלייכע רעכט מיט די רוסען. שוין פאַר די שילער און לעהרער האָט באַראָן הירש פערלאַנגט אין זיין פּראָיעקט געוויסע רעכט, וואָס זאָלען זיי אויסגלייכען מיט די קינדער און לעהרער פון די שולען, פאַר דער רוסישער בעפעלקערונג, איינע פון די פאָדערונגען איז געווען, אַז די שילער און לעהרער פון באַראָן דע הירש׳ס שולען זאָלען ביים מיליטער־דינסט געניסען די זעלבע פּריווילעגיע, ווי אין די רוסישע שולען. באַראָן הירש האָט געהאָפט אַז אַזעלכע שריט וועלען ביסלעכוויז דערפיהרען צו דער אַלגעמיינער עמאַנסיפּאַציע פון די יודען אין רוסלאַנד.

אָבער דאָס איז טאַקע געווען די אורזאַך פאַר וואָס די צאַרישע רעגירונג האָט געמאַכט שוועריגקייטען, די צאַרישע מאַכט האָט זיך געכאַפּט אויף דעם, דאָך האָט איהר נישט געפּאַסט באַלד מיטאַמאָל שטעלען אַ ווידערשטאַנד און אָפּצוזאָגען, האָט די רעגירונג אין אָנהויב געמאַכט אַ גוטע מינע, אַז זי געהט איין אויף דעם פאָנד, באַראָן הירש׳ן און זיין קאָמיסיע האָט זיך אויסגעוויזען אַז די הויפּט־וואַנד איז דורכגעבראָכען געוואָרען. דער צאַר אַליין האָט געגעבען זיין צושטימונג. דער בילדונגס־מיניסטער דעליאַנאָוו האָט דעם 13־טען (26) נאָוועמבער 1887 צוגעשיקט אַן ענטפער צו דעם יודישען כלל־טוער אין רוסלאַנד פון יענער צייט ס. פּאָליאַקאָוו, וועלכער האָט אין נאָמען פון באַראָ[ן] הירש פאָרגעשטעלט דעם פּראָיעקט דער רוסישער רעגירונג, דעליאַנאָוו האָט געשריבען אַז „זיין מאַיעסטעט האָט נאָכ׳ן בעטראַכטען די דאָקומענטען בעוויליגט צו בעפעהלען אָנצונעהמען דעם פאָנד פון באַראָן מאָריס דע הירש צו גרינדען שולען פאַר יודישע קינדער אין רוסלאַנד און דאַנקען דעם שפּענדער פאַר דער אויסערגעוועהנליכער נדבה, וועלכע האָט כמעט קיין גלייכען נישט".

דערנאָך האָט דער מיניסטער אין זיין בריף צוגעגעבען, אַז דער צאַר האָט איהם בעאויפטראַגט צו פיהרען ווייטער די אונטערהאַנדלונגען וועגען דעם אופן ווי אַזוי דער פאָנד זאָל פערווענדעט ווערען.

(פאָרטזעצונג קומט).

לאַ אַרגענטינאַ

די בעריהמטע שפּאַנישע טענצערין האָט בעקומען דעם ערשטען אָרדען פון דער שפּאַנישער רעפּובליק

אומאָפּהענגיגקייט פון א״י
וואָס פאָדערט די אַראַבישע אַנטי־מופטי־אָפּאָזיציע?

ירושלים, (יט״א) די פיהרער פון דער קאָנפערענץ פון דער אַנטי־מופטי־אָפּאָזיציע (וואָס איז די טעג פאָרגעקומען גלייכצייטיג מיט׳ן מוזולמענישען קאָנגרעס) פאַקרי נאַשאַשיבי און אַדוו. מאַגאַנאַן־עפענדי האָבען אויפגענומען די פערטרעטער פון דער פּרעסע, צוו. אַנד. די פאָרשטעהער פון יט״א, „רויטער", „טיימס" און „טעלעגראַף" און זיי איבערגעגעבען דעם אינהאַלט פון 10 רעזאָלוציעס, וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען דורך דער דאָזיגער קאָנפערענץ. אין די רעזאָלוציעס ווערט געפאָדערט אַראָפּצוזעצען דעם מופטי פון זיין אַמט, פּראָקלאַמירען די אומאָפּהענגיגקייט פון א״י, פאָרערען דעם שוץ פון די הייליגע מקומות, דעם שוץ פון אַראַבערטום געגען דער „ציוניסטישער געפאַהר" א. אַז. וו.

אָבמאַך צו בעזעצען 200 אַרבייטער־משפּחות אין א״י

ירושלים, (יט״א) אין די ראַהמען פון פּראָיעקט וועגען בעזעצען אַרום די גרעסערע קאָלאָניעס אין א״י טויזענד אַרבייטער־משפּחות (התישבות־האלף) איז אָפּגעשלאָסען געוואָרען אַן אָפּמאַך צווישען דער „פּאַלעסטיין עקאָנאָמיק קאָרפּאָריישאָן" און „פּאַלעסטיין פּלאַנטיישאָן־קאָמפּאַני" פון איין זייט און די אַרבייטער־פאָרשטעהער פון דער אַנדערער זייט. לויט דעם אָפּמאַך זאָל מען צושטעלען פולשטענדיג צו קאָלאָניזירען 200 משפּחות און גלייכצייטיג אָנהויבען בויען 5 ביז 6 הונדערט הייזער אַלס פאָרבערייטונג פאַר דער קאָלאָניזאַציע פון ווייטערע משפּחות.

דעם אָפּמאַך האָבען מצד די צוויי דערמאָהנטע קאָרפּאָראַציעס אונטערגעשריבען ה״ה יולויס סימאָן, ד״ר מאָריס הערקסטער און מאהל און מצד די אַרבייטער — ה״ה הארצפעלד, קאַפּלאַן און רמז.

ווין איז איצט אַזוי „געבראָכען"
אַז מען עסט שוין דאָרט אַ ווינער שניצעל אָהן דעם שניצעל

גדולים וואַלגערן זיך דאָ אין די קאַפע־הייזער.—ווילהעלמ׳ס זוהן איז געוואָרען אַן׳אָרקעסטער־דיריגענט.—דייטשע שפּראַך ווערט אינגאַנצען פאַריודישט.—עטליכע ווערטער וועגען דער קונסט, נעבעך

פון מיינע רייזע בעשרייבונגען

פון מאַלי פּיקאָן.

איך האָב אין פילאַדעלפיא פיר יאָהר דייטש געלערענט, און איך האָב קיינמאָל נישט געוואוסט, אַז צרות, דלות, מחלוקת, מציאות און דאגות, זענען דייטשע ווערטער. יאָ, יאָ, דאָס איז די נייע דייטשע שפּראַך, נאָר אַממייסטען פּאָפּולער איז דאָס וואָרט דלות. דאָס דאָזיגע וואָרט בעניצען די ווינער גוים טאָג־טעגליך ביי יעדער געלעגענהייט. דלות אין וויען — דאָס זענען צוויי סינאָנימען, לייבליכע ברידער.

פון דער דאָזיגער הקדמה ווערט איהר שוין אוודאי אָנשטויסען, אַז עס איז נישט איבעריג פרעהליך אין וויען. דאָס הייסט, אין די גאַסען זעהט מען דאָס נישט. אין די קאַפע־הייזער אויך נישט, ווייל אַממייסטען זענען די קאַפע־הייזער גאַנץ ליידיג.

דער ווינער איז פון נאַטור אויס, — דאָס הייסט נאָך פון פראַנץ־יאָזעף־צייטען, — געוואוינט צו זיין געהאָרכזאַם, דאָס הייסט אויף מאַמע־לשון: צו טון וואָס מען הייסט. און איצט הייסט מען איהם פון אַלע זייטען — „שפּאָרען". נו, נו, פרעגט נישט! פאָלגט דער ווינער און שפּאָרט, אַלץ הייסט שפּאָרען!

דאָס איז אָבער אַלץ גערעדט, ווען עס האַנדעלט זיך וועגען עסען; אָבער ווען עס קומט צו טעאַטער, רעכענט זיך דער ווינער נישט מיט די איצטיגע אומשטענדען און פיהרט זיך נאָך אַלץ, ווי אין די גוטע אַלטע צייטען. אַזוי, צום ביישפּיל, שפּילט נאָך אַלץ אין דער אָפּערע אַן׳אָרקעסטער פון איבער פערציג מענשען און זעכציג מענשען אין כאָר, כאָטש אין טעאַטער אַליין זיצען זעהר אָפט ווייניגער בעזוכער ווי אַקטיאָרען אויף דער ביהנע. אָבער דעם ווינער שרעקט עס נישט אָפּ. זיין בעציהונג צו קונסט בלייבט אַן׳עהרליכע, און אַזוי געפינט מען איצט אין וויען אַ צעהן־צוועלף טעאַטערס, וואו מען זעהט די אינטערעסאַנטסטע פאָרשטעלונגען, די בעסטע, קינסטלערישע אַנסאַמבלס, און דאָרט הערט מען אמת׳דיג אונטער, לשם קונסט.

אַזוי ווי אין ניו־יאָרק איז די קאַפע ראָיאַל ביי אונז יודען די קיביצאַרניע, אין וויען איז קאַפע „סאַכאָר" די קיביצאַרניע פון די גרויסע טעאַטער־מענשען. אָט דאָ האָב איך זיך בעגעגענט מיט מאַקס ריינהאַרדט, פראַנץ מאָלנאַר און — גלויבט מיר יאָ אָדער נישט — מיט פּרינץ יאַכים פון פּרייסען.

ער איז קייזער ווילהעלמס אַ זוהן, און אַ גאַנץ געוועהנליכער דיריגענט פון אַ געוועהנליכען אָרקעסטער, נעבעך... ער זעהט אויס זעהר ענהליך צו דעם געוועזענעם דייטשען קייזער מיט זיין פיגור און האַלטונג; אָבער רעדען רעדט ער ווי אַ געוועהנליכער, פּראָסטער בשר ודם. ער האָט דאָ צוערשט געמוזט פּראָבע מאַכען אין מוזיקער־פעראיין, כדי ער זאָל מעגען דיריגירען מיט אַ אָרקעסטער.

פראַנץ מאָלנאַר געפינט זיך דאָ צוליב זיין נייע שטיק.

מאַקס ריינהאַרדט האָט דאָ ווידער אַן׳איגען טעאַטער, וואו מען שפּילט טאַקע איצט מאָלנאַרס אַ פּיעסע. און אַזוי ווי ריינהאַרדט האָט זיך ערשט געזאָגט, איז ער געקומען קיין וויען אויפצופיהרען אַ נייע שטיק מיט אַ נייער אַקטריסע, און וואָס עס קאָן דערפון ווערען וועט מען וויסען — אָדער פאַר דער פּרעמיערע, אָדער נאָך דער פּרעמיערע דערווייל אַרבייט ער ווי אַ יונגערמאַנטשיק; פאָהרט פון בערלין קיין וויען יעדע וואָך, פיהרט אויף איבעראַל נייע קאָלאָסאַלע זאַכען, און איז דערצו אַ זעהר וואַרימער יוד געוואָרען. שניצלערס טויט האָט אויף איהם געווירקט זעהר שלעכט.

אויך געפינט זיך דאָ איצט דייטשלאַנדס גרעסטער קאָמיקער, מאַקס פּאַלענבערג, אינטערעסאַנט וועגען פּאַלענבערגען איז אָט וואָס: ער איז דאָ בעקאַנט אַלס דער יעניגער, וואָס שאַפט נייע ווערטער אין דער דייטשער שפּראַך. ער איז אַ יוד, וועלכער האָט אַ טאַטען, וואָס איז געווען אַנ׳אָנהענגער פון די „בראָדער זינגער", און ער, פּאַלענבערג אַליין, איז זיך מחיה ווען ער קריגט אַ געלעגנהייט צו רעדען מאַמע־לשון, — און ער [illegible]

דעם אָוונד, וואָס איך בין געווען איינגעלאַדען איהם צו זעהן, האָט ער אין צווייטען אַקט געגעבען אַ זאָג צו אַ צווייטען שוישפּילער: „מיך ווערדען זי ניכט פּיקאָנירען"... און מיין כשר׳ער נאָמען פּיקאָן איז געוואָרען אַ ניי דייטש וואָרט — „פּיקאָנירען".

הכלל, ווי איהר זעהט, וואַלגער איך זיך דאָ מיט סאַמע גרויסע גדולים, און אפשר איז דאָס דערפאַר, ווייל די גרויסע גדולים וואַלגערען זיך דאָ אַזוי, אַז וואו מען דרעהט זיך, פערטשעפּעט מען זיך אָן זיי. איז ווי איהר זעהט, מאַנגעלט נישט אין וויען קיין גדולים, קיין שטייער־געזעצען, קיין קונסט, און קיין דלות פעהלט דאָ אוודאי נישט.

און אַז מיר זענען ווידער צוריק אין דלות, דאַרף איך אייך דערצעהלען דעם לעצטען יודישען וויץ. די מעשה געהט אַזוי:

יום־כפור איז אַ יוד געגאַנגען אין שוהל. אַ גאַנצען טאָג האָט ער געדאַוועגט, און ביינאַכט, ווען ער איז פון שוהל אַהיימגעגאַנגען, האָט ער זיך געקויפט אַן׳אָווענד־צייטונג. ער קומט אַהיים, נעהמט לעזען די צייטונג, זעהט ער, אַז דער ענגלישער פונט איז געפאַלען. די דייטשע באַנקען האָבען זיך צוגעמאַכט, די רומענישע בערזע איז געשלאָסען — גיט ער אַ זאָג צו זיין פרוי: „נו, זעהסט כאָטש, מירעל, וואָס עס געשעהט, אַז מען לאָזט איבער די גוים איין טאָג אַליין"?...

באַר צום שלוס, וויל איך אייך זאָגן, אַז וויען איז אַזאַ האַרציגע, ליבע שטאָט, אַז עס וויל זיך גאָר נישט אַוועקפאָרן.

די וועלטמייסטערין פון סקי־ספּאָרט סאָניע העניע און דער דייטשער סקי־מייסטער ערנסט בייער.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג
17
ז
טבת תרצ"ב

דעצעמבער
זון-אויפגאנג 7.36
זון-אונטערגאנג 3.24

וועגען מיסבּרויכען אין דער קאנאליזאציע-אפטיילונג

האט מען גערעדט אויף דער נעכטיגער זיצונג פון שטאט-ראט

די נעכטיגע זיצונג פון שטאט־ראט איז געווען די פאר לעצטע פאר ניי־יאהר. צוליב דעם וואס אויף דער טאג־ארדנונג האבען זיך געפונען פראגען וועגען הלואות, וואס פערלאנגען א קוואליפיצירטע מעהרהייט האט מען געמוזט ווארטען ביז 10 א זייגער ביז אזא מעהרהייט איז געקומען אין שטאט־ראט.

באלד אין אנהויב פון דער זיצונג פרעגט דער ראטמאן פאוולאק פארוואס דער מאגיסטראט פערנעהמט זיך נישט אין הייזטיגען ווינטער מיט דער קוילען־אקציע וואס ווערט יעדעס יאהר געפיהרט.

פרעזידענט זשעמיענצקי ענטפערט, אז צוליב דעם וואס מיט דער קוילען־אקציע פאר ארימע און ארבייטסלאזע פערנעהמט זיך דער ארבייטסלאזער קאמיטעט, האט זיך דער מאגיסטראט אפגעזאגט פון דער אקציע און דאס איינגעשפארטע געלד וועט בעשטימט ווערען אויף הילף פאר ארבייטסלאזע אין אן אנדער פארם.

ראטמ. פייפער פרעגט, צי דער מאגיסטראט קען געבען אויפקלערונגען וועגען די כסדרדיגע נאטיצען וואס בעווייזען זיך אין דער פרעסע וועגען ענטדעקטע מיסברויכען דורך בעאמטע פון דער קאנאליזאציע־אפטיילונגען.

פרעזידענט זשעמיענצקי ענטפערט, אז הגם ס'איז פערהאן א פערדאכט, אז בעאמטע פון דער קאנאליזאציע־אפטיילונג זענען בעגאנגען מיסברויכען קען מען וועגען דעם נאך קיין שום קאנקרעטעס נישט זאגען, ווייל דער גאנצער ענין געפינט זיך נאך אין סטאדיום פון אויספארשונג. די פערדעכטיגטע בעאמטע זענען דערווייל אפגעשטעלט געווארען פון דער ארבייט.

דאן בעשליסט דער שטאט־ראט צו נעהמען א הלואה פון דער באנק „גאספאדארסטווא קראיאווגא" אין דער הויך פון 513 טויזענד זלאטעס אויף אויסצו־פערטיגען די הייזער אין פאלעסיע און 20 טויזענד זלאטעס אויף אויסצופערטיגען די הילצערנע הייזער וואס ווערען געבויט אין כאיני און מאניע.

דער שטאט־ראט בעשליסט דאן צו שענקען א פלאץ אויף אויסצובויען א בנין פאר א הויך־שול אין לאדז („וואלנא ווששעכניצא") דער פלאץ געפינט זיך אין פאניאטאווסקי־פארק.

דאן קומט דער אנגעוועהטאגטער פונקט, וועלכער שטעהט שוין צום 15־טען מאל אויף דער טאג־ארדנונג און יעדעס מאל רייסען אראפ די רעכטע גרופירונגען דעם קווארום, אזוי אז ער קען נישט אנגענומען ווערען, דאס איז די פראגע וועגען פערקויפען א פלאץ די פ.פ.ס־ישע פראפעסיאנעלע פעראייני, אויף אויסצובויען אן ארבייטער־הויז פאר די דאזיגע פעראייניגען, דאסמאל האבען די רעכטע ווידער־אמאל אראפגעריסען דעם קווארום און צו קיין אפשטימונג איז ווידער נישט געקומען.

פון האנדעלס-געריכט

די אלטע לאדזער יובּילערען-פירמע „א. קאנטאר" בעט א „נאדזור"

נעכטען האט די פירמע „א. קאנטאר, יורשים" יובּעליר-געשעפט (פיעטריקאווער 72) זיך געווענדעט צום האנדעלס-געריכט מיט א ביטע וועגען א נאדזור".

די פירמע „קאנטאר" עקזיסטירט אין לאדז אין יאהר 1875.

צוליב'ן קריזיס האט די פירמע געמוזט אנקומען צו פריוואטע דיסקאנטע, צאהלענדיג הויכע צינזען, כדי צו קענען נאכקומען איהרע פערפליכטונגען. די בלויזע צינזען פאר פריוואטער דיסקאנטע, האט דער פירמע אין משך פון לעצטען יאהר געקאסט 25.000 זל.

נישט זייענדיג מעהר ביכולת צו צאהלען אזעלכע הויכע צינזען, האט זיך די פירמע געווענ-דעט צום געריכט מיט א ביטע איהר צו געבען א נאדזור".

לויט'ן בילאנס, איז די פירמע שולדיג 272,094,39 זל. דער גאנצער ווערט פון די אק-טיוון מאכען אויס א סומע 394.073.24 זל. ס'איז כדאי צו באמערקען, אז די פירמע איז ביי די קרעדיטארען נישט אבליגירט.

* * *

די פירמע לייביש פשיגורסקי (פאלודניאווא 68) האט אין יולי ד. י. בעקומען א „נאדזור" אויף 3 חדשים.

לעצטענס האט זיך פשיגורסקי געווענדעט צום געריכט מיט א ביטע, מ'זאל איהם ערלויבען צו רעגולירען זיינע חובות אויף 70 פראצ. די ביטע מאטיווירט די פירמע דערמיט, וואס ער איז נישט אימשטאנד צו צאהלען די פולע הונדערט פראצענט.

אויף דער לעצטער זיצונג, האט דאס געריכט בעשלאסען איינצוארדענען אן עפענטליכען אפטאך.

* * *

די פירמע „בראניסלאוו ראזנער" אויטאמאביל-אימפארט (אויף פשעיאזד 2) איז געשטאנען אונטער אן אופאדלאשטש. דאס אפעלאציע-געריכט האט דעם אופאדלאשטש אויפגעהויבען. מחמת צו דער קרעדיטארען-פערזאמלונג האט זיך קיין איינער פון די קרעדיטארען נישט געמאלדען.

דורכגאנגען ארום זיך ◊

איך בעט איבער

די שטורעם איבער לאדז

מאכט-אן גרויסע שאדענס מיט מענשליכע קרבּנות

הייזער, שייערן, טעלעפאן-סלופעס, בוימער זענען ארויסגעריסען געווארען

(א) נעכטען אין אווענד האט זיך איבער לאדז און אין דער סביבה אריבערגעטראגען א שטארקער הוראגאן, וועלכער האט אנגעמאכט גרויסע שאדענס. אין פיל ערטער זענען ארויסגע-ריסען געווארען פארקאנעס, הילצערנע הייזלעך און אלטע בוימער זענען ארויסגעריסען געווארען מיט די ווארצלען.

אין דארף קשיוואדראגי, לאדזער קרייז האט דער ווינד אויפגעהויבען א שייער און איהם אוועק-געשליידערט אויף 10 מעטער ווייט. א הויז איז איינגאנצען צעשמעטערט געווארען. די תבואות און דער שטרוי, וואס האט זיך געפונען אין די שייערן איז צופלויגען איבער'ן גאנצען דארף. פון די שטי-קער האלץ איז דער פויער מיכאל זאגראדא פער-וואונדעט געווארען אין קאפ, צוליב וואס ער איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

אויך אין לאדז זענען א סך מענשען לייכט פערוואונדעט געווארען פון שילדען, ברעטער, ציגל, וואס זענען געפלויגען אין די גאסען.

אויף פיעטריקאווער גאס, איז אויף דעם 26-יעהריגען יוזעף וויעזשביצקי ארויפגעפאלען א פארקאן. ביי וו. איז צובראכען געווארען א האנד און פערוואונדעט דער גאנצער קערפער. אין א שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

אין אנדערע ערטער האט דער ווינד ארויס-געריסען טעלעפאן- און טעלעגראף-סלופעס, צוליב וואס ס'איז איבערגעריסען געווארען די טעלעפאן-און טעלעגראף-פערבינדונג.

א גרויסע פאבריק-שרפה

(21) אין משה פאלאנסקי'ס פאבריק, פאלו-רניאווא 60, האט נעכטען אויסגעבראכען א שרפה, גראד אין מאמענט, ווען די פאבריק איז געווען אין פולען גאנג.

דאס פייער האט זיך שנעל פערשפרייט, אזוי, אז אין משך פון עטליכע מינוט איז די גאנצע פאבריק געשטאנען אין פלאמען.

צום גליק האבען די בעשעפטיגטע ארביי-טער בעוויזען בעצייטענס צו פערלאזען די פאבריק.

צוויי אפטיילונגען פייערלעשער זענען גע-ווען בעשעפטיגט ביים פערלעשען די שרפה. מען רעכענט, אז די שרפה איז ענטשטאנען צוליב א קורץ-שלוס.

נישט אלע פאבריקען וועלען זיך אפשטעלען פאר די חגאות

(א) א דאנק די בעמיהונגען פון די קלאסען-פעראיינען, וועלען ישט אין אלע פאבריקען איבער געריסען ווערען די ארבייט פאר די חגאות.

די פאבריקען פון שייבלער און גראמאן וועלען זיין טעטיג אפילו אין דער פאר יום-טוב-וואך צו דריי טעג. א חוץ אין עטליכע אפטיילונגען, וועט די ארבייט איבערגעריסען ווערען אויף דריי וואכען.

אויך אין שלעסער'ס פאבריק אין אזארקאוו וועט דער גרעסטער טייל ווארשטאטען ארבייטען בלויז די אפרעטור וועט אפגעשטעלט ווערען,

אויטאבּוסען-שטרייק דויערט ווייטער

דעלעגאציע ביים וואיעוואדע יאשטשאלט

(א) דער שטרייק פון די אויטאבוסען-בעזי-צער דויערט ווייטער. אלע אונטערהאנדלונגען האבען נישט דערפיהרט צו קיין פערשטענדיגונג.

הייגט וועט א דעלעגאציע פון אויטאבוסען-בעזיצער אפגעבען א מעמאריאל אין דער וואיע-וואודזטווע וועגען די הויכע שטייערן. און וועגען דעם, וואס מ'נעמט צו די נומערן ביי די אויטא-בוסען-בעזיצער.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) קאפראווסקי (נאווא־מיעסקא 15). טראוו-קאווסקא (בושעזשינער 37). ראזענבלום (שרודמיע-סקא 21), בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), קליפס (קאנטנא 54), טשינסקי (ראקאטשינער 53).

געבוירען אין גאס

(2) אויף זאקאנטנא 19 האט די 19-יעהריגע חיה אדלער, פון זגערזשער 35 געבוירען אין גאס א מיידעלע.

פאגאטאוויע האט די קימפעטארין אפגעפיהרט אין שטאפישען וועכנערין-קליניק.

רעארגאניזאציע פון מעדיצינישע געבורט-הילף

פאר פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע

ביי איינטיילונג פון ראיאן-אקושערקעס אין לאדז

(2) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, וועט זון יאנואר 1932 רעארגאניזירט די מעדיצינישע געבורט-הילף פאר קימפעטארינס, וואס זענען מיט-גלידער אין דער קר. קאסע.

ביז איצט, האבען די פערזיכערטע זיך גע-קענט ווענדען צו יעדע אקושערקע, וועלכע איז פערעגיסטרירט אין דער קר. קאסע. פון איצט אן וועלען די פערזיכערטע, וואס וואוינען אין באלוט, כאיני, ווידזעוו, און די וואס וואוינען אין דער געגענד פון דער לעטשניצע אויף קאראלא איינ-געטיילט ווערען אין ראיאנען.

צום דעם צוועק וועלען בעשטימט ווערען 100 ראיאן-אקושערקעס, די פערזיכערטע וועלען זיך קענען ווענדען נאר צו די אקושערקע, וואס וואוינט אין דעם ראיאן, וואו די פערזיכערטע וואוינט. אין א פאל ווען די אקושערקע וועט זיין פערנומען ביי אן'אנדערע געווינערין, וועט בע-שטימט ווערען א רעזערוו-אקושערקע, אום פאל, אויב די ראיאן-אקושערקע וועט איינגעפינען א קאמפליקאציע, וועט די קראנקע אפגעפיהרט ווע-רען אין קימפעטארין-קליניק. אין שווערע פאלען, וועט די קימפעטארין אפגעפיהרט ווערען אין קלי-ניק אויף לאגעווניצקא, וואו ס'איז דא ארט פאר הונדערט קימפעטארינס.

אויב ס'וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אז די אקושערקע האט נישט קיין מעגליכקייט אפצוהאל-טען די קימפעט אין דער היים, וועט די קימפעט-ארין אפגעפיהרט ווערען אין שפיטאל.

דער עלעגאנטסטער
ווייהנאכטס-פרעזענט
איז נור א שעהנע באנבאניערע
איינגעקויפט אין דער איבעראל רענאמירטער
פערפומעריע פון
J. DRUKIER
5 ZAWADZKA 5, tel. 175-92.
קאסמעטיק
וואו עס געפינט זיך שטענדיג אויף לאגער א רייכער אויסוואהל פון אלערליי
פון אינ- און אויסלאנד.
קאנקורענץ - פרייזען! קאנקורענץ - פרייזען!
בעמערקונג: פאר ענגראסיסטען — בעדייטענדע ראבאטען.

קלעפּסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
בעקומט אין די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

פערזאמלונג פון דער לאדזער האנדווערקער=קאמער

אונטער אויפזיכט פון האנדעלס-מיניסטעריום

(ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, וועט קומענדיגען זונטאג 5 אזו. פארקומען אנ׳אויסער־געוועהנליכע פערזאמלונג פון דער לאדזער האנד־ווערקער-קאמער, אויף וועלכע ס׳ראף אויסגע־וועהלט ווערען א פרעזידיום און עטליכע פערוואל־טונגס-מיטגלידער אין דער האנדעלס-קאמער. אויף דער זעלבער פערזאמלונג, וועט אויך נאמינירט ווערען א סעקרעטאר.

צוליב דעם, וואס די פערזאמלונג איז א פארטזעצונג פון א גאנצע רייהע שטורמישע פער־זאמלונגען, האט דאס האנדעלס-מיניסטעריום דע־לעגירט א פערטרעטער אינטער וועמענס פארזיץ די פערזאמלונג וועט געפיהרט ווערען.

הויזווירטין לאזט נישט מאכען קיין רעמאנט אין הויז און שטעלט א ווידערשטאנד דער פאליציי

ווערט פערמשפט צו 6 וואכען ארעסט

(א) דאס הויז אויף אלטע וואולטשאנסקא 17 וואס געהערט צו טעאפילא מיקאלייעווסקא האט צוליב די בעשעדיגונג בעדראהט די לאקאטארען פון דעם הויז. די בוי-אפטיילונג האט פעראָרדענט אדורכצופיהרען אין דעם הויז א רעמאנט. די וויר־טין האט אבער נישט געפאלגט, צוליב דעם, האט די בוי-קאמיסיע צוגעשיקט ארבייטער, זיי זאלען אדורכפיהרען דעם רעמאנט אויף דער ווירטינ׳ס קאסטען. די קרובים האבען אבער די ארבייטער נישט צוגעלאזט צו דער ארבייט. אויף דעם אנגע־קומענעם פאליציאנט האבען אויך די קרובים גע־שטעלט א ווידערשטאנד.

נעכטען איז די ווירטין געשטאנען פאר׳ן געריכט פאר שטעלען א ווידערשטאנד דער פאלי־ציי. מיקאלייעווסקא איז פערמשפט געווארען אויף 300 זל. שטראף, אדער אויף 6 וואכען ארעסט.

צום צער פון די יודישע בעקער=מייסטער אין לאדז

(אפענער בריף)

ח׳ ה״ה. מיט עטליכע וואכען צוריק האט אונזער פאריין אנגעהויבען אנ׳אקציע איינצופיהרען אין בעקער-פאך דעם 8 שעהדיגען ארבייטס-טאג.

איהר זייענדיג צוגעוואוינט, אז די בעקער־געזעלן זאלען ארבייטען צו 18–16 שעה אין טאג, און פון דאנערשטאג אויף פרייטאג אפילו גאנצע 24 שעה, האט נישט געקענט פערטראגען די „חוצפה" פון די בעקער-ארבייטער, און איהר האט געקינדיגט דעם אפמאך מיט די פראפ. פער־איינען, וואס האט אין רעזולטאט דערפיהרט צו א שטרייק.

מיר וויסען אויסגעצייכענט, צוליב וואס איהר האט דעם שטרייק פראוואצירט, אייער פאלי־טיק איז געווען צו צווינגען די רעגירונג און די קאמונאלע פאקטארען צום אויפהויבערן די בע־פעלקערונג, צו העכערען אויף דעם פרייז פון גע־בעקס. איהר האט אבער אויסגעפיהרט. דער פרייז פון ברויט איז געהעכערט געווארען פון 75 אויף 90 גראשען פאר 2 קילא. און זעמעל פון 75 גרא־שען פאר 1 קילא.

די דאזיגע פרייזען אויף געבעקס האט איהר בעקומען אויפ׳ן גרונד פון אבמאך, וואס איז גע־שלאסען געווארען ביים ארבייטס-אינספעקטאר לויט וועלכען די ארבייטער דארפען, פאר 8 שעה אר־בייט פערדינען 1-טע קאטעגאריע—80 גילדען, 2-טע קאטעגאריע 70 גילדען, 3-טע קאט. 60 גיל־דען א וואך. די ארבייטס-צייט אין דער פערדינסט איז איינגערעכענט אין דער פרייזען-קאלקולאציע פון געבעקס.

מיר שטעלען פעסט מיט דער גאנצער קאטעגא־רישקייט, אז קיין יודישער בעקער-מייסטער צאלט נישט און האט באלד נישט אנגעהויבען צו צאלען דעם לוין לויט׳ן אפמאך. אויסער דעם האט איהר נאך לעצטענס אנגעהויבען פיהרען א פאליטיק פון נישט צולאזען קיין פייערטאגען.

מיר ווענדען זיך צו אייך ה״ה בעקער,מייס־טער דורך דער עפענטליכקייט, ווייל מיר האלטען, אז דאס איז אנ׳ענין וואס גייט אן די גאנצע גע־זעלשאפט. בעזונדערס נאך צוליב דעם, וואס אייער האנדלונג רופט ארויס גרויס אויפרעגונג ביי די ארבייטער, וואס קען אין רעזולטאט ווידער דער־פיהרען צו א שטרייק, מיר ווילען אז די געזעל־שאפט זאל וויסען ווער ס׳טראגט פאר דעם די פעראנטווארטליכקייט.

אויסער דעם ווילען מיר נאך, אז איהר זאלט נעמען צו קענטניש, אז מיר וועלען טאן אלצדינג, וואס ליגט אין אונזערע מעגליכקייטען, כדי דער 8-שעהדיגער ארבייטס-טאג זאל ווערען אבגעהיטען און כדי מעגליך צו מאכען, אז עס זאל אנקו־מען צו די ארבייטער דאס געלט, וואס איהר נעמט ביי דער בעפעלקערונג אויף לוין פאר די ארבייטער.

די פערוואלטונג פון פראפ. ארבייטער-פער־איין פון דערנעהרונגס-אינדוסטריע אין פוילן

פארזיצער: דייך יאנקל

סעקרעטאר: קלעטשעווסקי יצחק

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

לאדזער טעאטער-עולם פערענדיגט שוין די אייער ליבלינג רעגינא צוקער טעג איהרע ערפאלג־רייכע גאסטשפילען אין לאדז. אלע פריהערע קומען זיך געזעגנען.

לעצטע 2 געזעגנונגס=פרעמיערען! מארגן, פרייטאג און שבת בייטאג און ביינאכט—3 פארשטעל. צו ביליגע פרייזען ביז 2 זל, ערשטע רייה

פרייטאג, 9 אווענד
די אמעריקאנערין
מיט רעגינא צוקער אין דער הויפט-ראל.

שבת, 9 אווענד—פייערליכע פרעמיערע
דאס קינד פון דער גאס
מיט ר. צוקער אין איהר קאנקורענצלאזע ראל

שבת. 4 נאכמיטאג
דער גאלדענער חלום (בלינדער מאלער)
מיט רעגינא צוקער אין איהר סוקצעס-ראל.

יעדער קאן מיטנעהמען א קינד בחנם!

די 2 געזעגנונגס-פרעמיערען זענען פון די שענסטע, בעסטע, פיינסטע, עלעגאנטסטע, מוזיקאלישסטע און הומארפולסטע אפערעטען, וואס רופען ארויס ענטציקונג און בעגייסטערונג. יעדעס לידעל, יעדער קופלעט, יעדער טאנץ איז אזוינס אגי אזעלכעס, פון די וויצען און קאמישע סיטואציאנען - סצענעס קאלטערט מען זיך פון געלעכטער. אין די צוויי אפערעטען האט רעגינא צוקער די געלעגענהייט זיך צו בעווייזען אין איהר פולען גלאנץ פון איהר טעמפעראמענטפולען און ברוויזענדיגען טאלאנט. זי זינגט זי טאנצט! זי ברענגט א וועלט! דאס וועלען זיין צימבאליסט׳ס שעהנסטע אויפפיהרונגען, וואס וועלען לאנג בלייבען אין זכרון ביים לאדזער טעאטער-עולם, כדי צו געבען די מעגליכקייט אלע שיכטען פון פאלק זאלען קאנען קומען זיך געזעגנען מיט דעם ליבלינג, זענען ספעציעל אויף דעם פרייטאג און שבת אווענד די פרייזען פון די בילעטען שטארק רעדוצירט ביז 2 זל. ערשטע רייה. אזוי דאס יעדער איינער וועט זיך קאנען פערגינען צו גניסען פון דעם און פערברענגען 3 שעה און זיך גוטהארציג אויסלאכען און פערגעסען אין אלע זארגען און דאגות פרנסה.

דעמאנסטראציע פון סעזאן-ארבייטער פאר׳ן מאגיסטראט

(2) אויף פאדלעשנא 26 איז עהערגעכטען פארגעקומען א פערזאמלונג פון סעזאן-ארבייטער. די פערזאמלונג האט בעשלאסען צו שיקען א דע־לעגאציע צום מאגיסטראט וועגען א רייה ענינים, וואס זענען נוגע די סעזאן-ארבייטער.

נעכטען האט זיך טאקי געמאלדען צום מא־גיסטראט-פרעזידיום אזא דעלעגאציע, דאס פרע־זידיום האט אבער נישט אויפגענומען די דעלע־גאציע. פאר׳ן מאגיסטראט האבען אבער געווארט א גרעסערע צאהל סעזאן-ארבייטער, וועלכע זענען געווארען שטארק אונצופרידען, וואס זייער דעלע־גאציע ווערט נישט אויפגענומען אין מאגיסטראט. א חוץ דעם האט מען פון מאגיסטראט געמאלדען די ארבייטער, אז אויב זיי וועלען זיך נישט פו־נאנדערגעהן, וועט דער מאגיסטראט צוריקציהען דעם בעשלוס וועגען אויסצאהלען די סעזאן-אר־בייטער א גראטיפיקאציע.

די ארבייטער זענען זיך אבער נישט פונאנ־דערגעגאנגען, פאליציי האט זיי צוטריבען און עטליכע ארבייטער ארעסטירט פאר שטעלען א ווידערשטאנד.

ארבייטער=שטרייק אין לאדזער שפירט= און טאבאק=מאנאפאל

(2) נעכטען אין אווענד איז אין לאקאל פון די קלאסען-פעראיינען (ביי די בעבע), פעטריקא־ווער 46 פארגעקומען אנ׳אלגעמיינע פערזאמלונג פון די ארבייטער אין לאדזער שפירט- און טאבאק־מאנאפאל.

אין שפירט-מאנאפאל האט מען זיך אפגעזאגט צו אויסצאהלען די יום-טוב-גראטיפיקאציעס און אין טאבאק-מאנאפאל האט מען פערקלענערט די צאהל ארבייטס-טעג און אפגעזאגט אויסצוצאהלען די יום טוב-גראטיפיקאציעס.

מחמת דעם האבען די ארבייטער פון די דאזיגע אינסטיטוציעס בעשלאסען פון היינט אן צו ווארפען די ארבייט.

העלפט די ארבייטסלאזע!

קאמוניקאט פון דער לאדזער סטאראסטווע

דער שטאטישער הילף-קאמיטעט פאר אר־בייטסלאזע ארגאניזירט פאר די חנאות א זאמלונג אין די געוועלבער. די געשפענדעטע לעבענס-מיט־לען וועלען פערטיילט ווערען די קוכען פאר אר־בייטסלאזע. אנדערע זאכען, ווי: מלבושים, שיך וועלען פערטיילט ווערען פאר ארימע.

דער קאמיטעט אפעלירט צו די סוחרים-פעראיינען בייהילפיג צו זיין אין דער אקציע.

ר. איזראעל.

פערעלע

א סענסאציאנעל=ראמאנטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

:47

— געהט נישט אוועק פון דאנען, האט דער באנקיר געזאגט צו לעאנען, בעמערקענדיג, אז ער וויל ארויסגעהען פון צימער.

פערעלע האט זיך ערשט געכאפט, אז זי האט נישט בעקענט לעאנען מיט איהר שעף, דאס איז איהר אבער געווען זעהר אונבעקוועם און זי האט ארויסגעשטאמעלט:

— דאס איז מיין חתן לעאן דרייהארן.

— אייער חתן? איך האב ביז נעכטען נישט געוואוסט, אז איהר האט א חתן, ערשט נעכטען האב איך זיך וועגען דעם דערוואוסט.

— איך האב נישט געהאט קיין געלעגענהייט אייך וועגען דעם צו זאגען, האט פערעלע אביסעל שעהמעוודיג געזאגט.

— דאס האט דאך נישט געהערט צו אייערע פליכטען, האט דער באנקיר געשמייכעלט. איהר וואונדערט זיך געוויס, וואס איהר האט דא אזא זעלטענעם גאסט, נאך וואס איך בין דא אהער געקומען?

— געוויס, הער ראזענטאל, איז עס א שטיקעל וואונדער, אבער איך וואונדער מיך שוין איצט גארנישט, אייער געעהרטע פרוי האט מיך שוין אמאל בעזוכט ביי מיר אין שטוב און איך האב מיך נישט געקענט דערפרעגען צוליב וואס

— נו, יא, איך ווייס, אז מיין פרוי איז דא געווען, האט ראזענטאל אביסעל צומישט געזאגט.

אין דער אמת׳ען, האט ראזענטאל וועגען דעם גארנישט געוואוסט. די גאנצע געשיכטע איז איהם אויסגעקומען אביסעל פערדעכטיג, וואס האט דער טייוועל דא געטון און וואס האט די פרוי געהאט פאר אנ׳אינטערעס צו פערפלאנטערען פערעלען אין א נעץ פון שווינדעל און פערברעכען.

— זיכער ווייס איך, אז מיין פרוי איז דא געווען, איך בין אויך אהערגעקומען וועגען דעם־זעלבען ענין.

פערעלע האט שוין איצט גארנישט פערשטאנען. זי האט געוואוסט, אז די פרוי ראזענטאל איז געווען איינמאל ביי איהר מיט נידערטרעכטיגע פארשלאגען, טא, וואס האט מיט דעם אלעם צו טון דער באנקיר ראזענטאל?

— הער שעף איך פערשטעה גארנישט, אויב איך קען האבען די דרייסטקייט וואלט איך אייך געפרעגט, וואס איהר ווילט ביי מיר.

— איך בין געקומען צו אייך וועגען דער רע־וויזיע, וואס איז היינט פארגעקומען ביי אייך אין קאסע. אויב אייער חתן ווייס שוין וועגען דעם.

— יא, הער דרייהארן, ווייסט וועגען אלעם.

— איך בעט, אז איהר זאלט מיך נישט שלעכט פערשטעהען. פריילין האלפערן, האט ראזענטאל געזאגט.

— איך בין געקומען אייך פרעגען מיט וואס איהר קענט ערקלערען דאס פעהלען פון 100 טויזענד זלאטיס אין דער קאסע.

— איך געב אייך מיין עהרען-ווארט, הער שעף, אז איך קען דערויף מיט קיין איין ווארט נישט ענטפערען, איך שווער ביי אלעם הייליגען, אז איך האב קיין איין גראשען פון דעם נישט גענאסען.

— אבער איהר ווייסט, וואו דאס געלד איז אהינגעקומען.

— ניין, אויך וועגען דעם האב איך קיין שום אהנונג נישט.

— און מיט וואס וועט איהר ערקלערען, דעם אונטערשיד אין דער קאסע?

— איך האב קיין שום ענטפער נישט, האט פערעלע א מאך געגעבען מיט דער האנד.

— אפשר האט איהר גראד געבראַיכט געלד, אפשר האט איהר דאס געלד אימיצען געבארגט?

פערעלע איז געווארען רויט ווי פייער, זי האט זיך שיער נישט צעוויינט.

— הער ראזענטאל, איך האב ביי אייך עהרליך און טריי געארבייט אין פערלויף פון לאנגע יאהרען, קיינמאל האט נישט געקענט פאלען קיין שום שאטען, קיין שום פלעק אויף מיין עהרליכקייט, פארוואס קומט מיר, אז מען זאל מיך איצט אזוי שטארק בעליידיגען.

— אבער אין קאסע פעהלט דאך אנ׳אונגעהויערע סומע... האט ראזענטאל פול מיט מיטגעפיהל פאר פערעלען געזאגט. ס׳איז דאך פון קאסע נישט ארויסגעשפרונגען און קיין טעות אין אזא גרויסע סומע, האט דאך אויך נישט געקענט זיין. מען מוז דאך געפינען די ריכטיגע אויפקלערונג פון דעם רעטעניש.

— ליידער, קען איך אייך, הער שעף, גארנישט וועגען דעם זאגען.

— אפשר וועט איהר עפעס וועגען דעם קענען זאגען, האט זיך ראזענטאל דירעקט געווענדעט צו דרייהארנען, אויב איהר קענט די גאנצע געשיכטע.

— איך קען זיכער וועגען דעם גארנישט זאגען, אויב אבער איהר וועט מיר ערלויבען צו מאכען געוויסע השערות, וועל איך דאס טון.

— ביטע זעהר, איהר קענט פריי רעדען.

— איך לעג אייך פאר צו פרעגען, וועגען דעם ענין אייער פרוי?

ראזענטאל האט זיך אויפגעשטעלט פון זיין ארט.

— מיין פרוי, וואס מישט איהר אריין מיין פרוי אין דעם גאנצען ענין?

— ווי לייד ס׳זאל מיר נישט טון, הער באנקיר ראזענטאל, מוז איך אייך אזוי זאגען, ווייל מיינע אויסרעכענונגען געהען אין דער דאזיגער ריכטונג.

— אפשר וועט איהר קלאהרער זיך אויס־דריקען.

— ליידער האב איך נאך נישט קיין שום בע־ווייזען מיינע השערות שטיצען זיך נאר אויף מיינע לאגישע אויסרעכענונגען און ס׳איז מעגליך, אז איך קען האבען א טעות.

— אויב אזוי וועל איך אייך פרעגען, נאך וואס איז מיין פרוי געווען ביי אייך.

— דאס ווייס איך נישט. דאס איז שוין א פראגע פאר דער פריילין האלפערן.

— איהר האט דאך געזאגט, אז איהר ווייסט, האט פערעלע געזאגט קורץ מיט איהר געוועהנליכער שארפקייט.

— איך האב נישט געזאגט דעם אמת, האט ראזענטאל גלייכצייטיג זיך מודה געווען.

(פארטזעצונג קומט).

פון געריכט

3 חדשים תפיסה פאר וועלען פערגוואלדיגען א יודיש מיידעל

(2) דעם 24. אפריל ה. י. איז דער 19-יעהריגער זיגמונט שימאנסקי בעפאלען אין בושעז ן, אויף אנגא-גאס 2, די 17-יאהריגע רחל גאטליב און זי געוואלט מאנס זיין.

נעכטען איז שימאנסקי'ס פראצעס פארגעקומען ביי פערמאכטע טירען אין לאדזער קרייזגעריכט און ער איז פערמשפט געווארען אויף 3 חדשים תפיסה.

6 חדשים תפיסה פאר טיילען קאמוניסטישע אויפרופען

(2) פאר שולצ'ס פאבריק, איז קאנסטאנטין איז דעם 24. אויגוסט ה. י. פערהאלטען געווארען דער 27-יאהריגער סטעפאן קאסמושעווא, וועלכער האט פערטיילט קאמוניסטישע אויפרופען צווישען די ארבייטער.

דער ארעסטירטער האט זיך פערענטפערט, אז די אויפרופען האט איהם געגעבען דער קאנסטאנטינער איינוואוינער יוזעף סראטשינסקי.

נעכטען זענען ביידע געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באנק אין לאדזער קרייז-געריכט.

גאסטשעווא איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים תפיסה און סראטשינסקי איז בעפרייט געווארען.

צוויי שרפות איז וואוינונגען

(2) אויף אל. קאשטשושקי 26 האט נעכטען אויסגעבראכען א שרפה אין סאלאמאנאוויטש'ס וואוינונג. די ארויסגערופענע פייערלעשער האבען דאס פייער פערלאשען.

(2) אין שמולעוויטש'ס וואוינונג, פיעטריקאווער 37 האט נעכטען אויך אויסגעבראכען א שרפה וואס די פייערלעשער האבען אין משך פון א האלבער שעה פערלאשען.

פערזאמלונג פון האנדווערקער

אונטער דעם פארזיץ פון ה' קאזשימירסקי איז נעכטען פארגעקומען אין לאקאל פון דער גער. „ארט" א פערזאמלונג פון פארשטייער פון אלע יודישע צעכען, פון אלע מיטגלידער פון די עקזאמען-קאמיסיעס, ראטמענער פון דער האנדווערקער קאמער, פארשטייער פון „ארט" א. א. צוזאמען אין א צאהל פון 70 מאן.

עס זענען בעטראכט געווארען זעהר וויכטיגע ענינים, און עס זענען אנגענומען געווארען ענטשפרעכענדע רעזאלוציעס.

פרטים — מארגען.

אנ'אפצייכנונג לטובת דער ליגע פאר'ן ארבייטענדען א"י

די ליגע פאר'ן ארבייטענדען א"י ארדענט איין מיטוואך, ד. 23. ה. ח. אנ'אפצייכנונגס-טאג לטובת דער קופת-פועלי-ארץ ישראל — דעם „אלעסטינא-ארבייטער-פאנד, וועלכער דינט אלס פינאנס-אינסטרומענט פון דער הסתדרות העובדים אין א"י.

אין צוזאמענהאנג דערמיט קומען פאר אין די ציוניסטישע ארבייטער-פארטייען און חלוצישע יוגענד-ארגאניזאציעס ארגאניזיר-פערזאמלונגען פון די זאמלער.

אנהויב די צווייטע וואך וועט פארקומען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון די זאמלער. די לאדזער יודישע מאסען וועלען בלי ספק מיטהעלפען צום ערפאלג פון דער דאזיגער אקציע.

פייערונגען פון קליינהענדלער-פעראיין פון פרוכטען, געמיזע

אויפ'ן גרינעם מארק

א אימפאזאנטע פייערונג האט איינגעארדענט דער קליינהענדלער-פעראיין פון פרוכטען-געמיזע אין זאל פון ספארט-קלוב „טרומפעלדאר", די פייערונג איז געווען פערבינדען מיט א טראדיציאנעלען חנוכה-אווענד.

די פייערונג ווערט ערעפענט דורך ה' אייזענבוים. דער ארקעסטער שפילט התקוה.

לאוויניק אלעקסאנדער יאעל נעמט איבער דעם פארזיץ און שניידט איבער דעם באנד, דאן קומט פאר די פייערליכע ענטהילונג פון בילד, פון די גרינדער און פערוואלטוני, דורכ'ן דעלעגאט ה' מעודעל הימעלפארב, פינטשעווסקי שניידט איבער די באנד פון נייעם ספר הזהב, אין וועלכער יעדער צייכענט, און שפענדעט לטובת א גמילת חסדים קאסע ביים פעראיין.

נאכ'ן אנצינדען די חנוכה-ליכט דורך דעם חזן מיטעלבערג מיט זיין כאר, האלט ה' ריינגארד א רעפעראט וועגען די בעדייטונג פון חנוכה. צום סוף האלטען בעגריסונגען פערשידענע דעלעגאטען פון פערשידענע פעראיינען.

א שלימזלדיגער בוידעם-גנב

וויל גנבענען וועש און געהט זיצען

(2) אויף פשעזשאלניאנא 54 האבען זיך גנבים ארויסגעכאפט אויפ'ן בוידעם, און גענומען דארט בעל-הבית'ס וועש. די איינוואוינער האבען געמאכט א געוואלד, צוליב וואס זיי זענען ענטלאפען אין מיטען דער ארבייט. איינער האט זיך אבער אנגעשטויסען אין דער וואנד און האט פערלוירען דאס בעוואוסטזיין. צו ערשט האט זיך מיט איהם פערנומען די פאנטאמווע און דערנאך די פאליציי. ער איז דער בעקאנטער בוידעם גנב עמיל סאנעל.

„דער באנקראט פון האמלעטיזם"

גרויסער ליטעראַרישער אווענד אין „קולטור-ליגע"

שבת, דעם 19. ד. ח. קומט פאר א גרויסער ליט. אווענד פון דעם דיכטער נ. ה. קאן פון רומעניע. דער דיכטער וועט רעפערירען א. ד. ט. „דער באנקראט פון האמלעטיזם" און לייענען זיינע נייעסטע שאפונגען. אויסער דעם דיכטער וועלען זיך אין אווענד בעטייליגען די יונגע דיכטער פון אונזער שטאט: יצחק יאנאסאוויטש און ח. ל. פוקס וועלכע וועלען לייענען זייערע לידער.

דער אווענד האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס ביי דעם יודישען אינטעליגענטען עולם.

קאנצערט פון יונגען יודישען פידעל-ווירטואז מ. פאזנאנסקי

קיין ווארשא איז געקומען פון אמעריקא, וואו ער האט פערבראכט איינינע יאהר, דער יונגער לאדזער יודישער פידעל-ווירטואז מישא פאזנאנסקי. לעצטענס האט פאזנאנסקי מיט גרויס ערפאלג קאנצערטירט אין א רייה אייראפעאישע הויפט-שטעט. אין די נאהענטסטע טעג וועט מישא פאזנאנסקי אויפטרעטען אויף אנ'אייגענעם רעסיטאל אין ווארשא.

באקס-מעטש צווישען ווארשאווער „גוויאזדא" און „גייער"

א גרויסען אינטערעס האט אין די היגע ספארט-קרייזען ארויסגערופען דער ערשטער ארויסטריט פון דער באקסער-מאנשאפט פון דער ווארשאווער „גוויאזדא" אין לאדז.

אלס געגנער פון דער ווארשאווער מאנשאפט וועט קעמפען די שטארקע באקסער פון היגען „גייער", וועלכע געפינען זיך לעצטענס אין א גוטער פארם און דערביי לייגען זיי גרויס אכט אויף דעם מעטש מיט דער ווארשאווער „גוויאזדא", וועלכער קומט פאר שבת 3 נאכמיטאג אין גייערס-זאל, פיעטרקאווער 294.

פון שטענדיג אן פיהרט זיך אין דער ספארט וועלט א שטארקע ריוואליזאציע וועגען דער העגאמאניע צווישען די ספארט-קלובען פון לאדז און ווארשא. די לעצטע צייט איז דער קאמף איבערגעגאנגען אין באקס, וואו יעדער מעטש ווערט ערווארט מיט גרויס אינטערעס.

דער שבת'דיגער מעטש צווישען „גוויאזדא" און „גייער" איז דער ערשטער אין היינטיגען יאהר צווישען-פעראיינס מעטש פון לאדזער און ווארשאווער מאנשאפטען.

„גוויאזדא" קומט נאך לאדז מיט איהר בעסטען צוזאמענשטעל, נאך א לאנגער רייה נצחונות איבער די שטארקסטע ווארשאווער קלובען, און וועט זיך אויך בעמיהען פון איהר ערשטען ארויסטרים אין לאדז ארויסצוגעהן אלס זיגער און זין בעווייזען פאר דער לאדזער ספארט-וועלט מיי איהרע דערגרייכונגען.

אויך „גייער", וועלכע פערמאגט א שעהנע באקסער-מאנשאפט וועט אקעגענשטעלען א שטארקען קאמף, וועלענדיג פון דעם מעטש ארויס מיט כבוד, אזוי, אז דער קאמף וועט דא זיין זעהר אנ'אינטערעסאנטער.

היינט שפילט שמעון גאלדבערג

היינט דאנערשטאג, 8.30 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל דער לאנג ערווארטעטער קאנצערט פון גאט געבענשטען און בעגאבטען יודישען פידלער שמעון גאלדבערג.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 17 דעצעמבער

11,58 צייט-סיגנאל, 12,10 גראמאפאן, 12,35 קאנצערט, 3,50 פראגראם פאר קינדער, 4 20 לעקציע פראנצויזיש. 4,40 גראמאפאן, 5,10 פארלעזונג, 5,35 קאמעראל-קאנצערט, 6 50 פערשידענעס, 7,15 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 7,20 רעפערטואר, 7,45 ראדיא-פרעסע, 8.00 פארטראג וועגען זאפאלסקי'ן, 8,15 פארלעזונג, 8,30 רעליגיעזער קאנצערט, 10,00 פאסט-קעסטעל, 10.15 אינדישע געזאנגען, 10,50 קאמוניקאטען, 11,05 לייכטע און טאנץ-מוזיק.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער — ארטעל 1-טער מאי 2. דירעקציע: דוד צעלמייסטער

היינט ווערט צוליב די פראבען פון די נייע פרעמיערעס נישט געשפילט

מארגען, פרייטאג און שבת — 3 לעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונגען פון די בעליבטע ארטיסטען בערטא זאסלאווסקא און לעאן געטליכערמאן

א מתנה דעם לאדזער טעאטער-עולם!

דעם פרייטאג און שבת כמעט אומזיסטע פארשטעלונגען! איינהייטס-פרייזען: אלע פלעצער 50 גר. און 1 זל. ערשטע רייה! כמעט בחנם!

מארגען, פרייטאג 9 א זייגער אין אווענד דער ישיבה-בחור מיט געטליכערמאן אלס „ישיבה-בחור".

שבת 12 פארמיטאג האר'ז וואס בענקט מיט זאסלאווסקא און געטליכערמאן

שבת, 4 נאכמיטאג דער תלמיד-חכם מיט געטליכערמאן אלס „תלמיד-חכם"

יעדער קען מיטנעהמען א קינד בחנם!

שבת 9 אווענד גרויסע פייערליכע געזעגנונגס-פרעמיערע!

„מישקע באסיאק"

דער גרעסטער רעקארד-שלאגער פון סעזאן מיט געזאנג און טענץ. .׳. קאלאסאלער ערפאלג! ענטציקענדע בעגייסטערונג! ריהרענד! שפאנענד! אנציהענד! אמוזירענד! סענסאציאנעל! דאס וועט זיין דאסשעהנסטע און בעסטע, וואס מען האט ווען געזעהן אין יודישען טעאטער! נוצט אויס די גינסטיגע געלעגענהייט און קומט מיט אייערע פריינד און בעקאנטע.

איהר וועט האבען א סך פערגעניגען פאר עטליכע גראשען

דינסטאג, דעם 29. דעצ. קומט פאר אין פילהארמאניע דער 30-יעהריגער יובילייאווענד פון פיאנער-ארטיסט דוד אריעל. וואס? גרויסע איבערראשונגען! עס קומען ספעציעל די בעסטע ארטיסטען פון גאנץ פוילען. לעזט די ווייטערדיגע אנאנסען.

געדענקט, יודען!

אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס-פובליציסט י. אינפעלד, לאדז, פיעטריס. 31

אויפנאהמס-שעה'ן טעגליך פון 4–8 אוו.

שריפטליכע אנפראגען קען מען אדרעסירען, לאדז, פאסט-קעסטעל 362

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע — פון — מאגיסטער נ. שאץ

פיעטריקאווער 37, 2 שטאק פראנט

אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעך א. אנד.

מעסיגע פרייזען. מעסיגע פרייזען

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגלניאנא 4

(נעבען קינא „משארי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון 2 1/2 – 4 און פון 7 – 8 אווענד.

Dr. Różaner

ספעציאליסט פון הויט און וענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע און קינדערלאזיגקייט

נארוטאוויטשא 9, טעלעפאן 128-98

נעמט אן פון 8–10; 4–8 אווענד.

זונטאג פון 9 ביז 10 פריה.

שייטלען מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען

צו ביליגע פרייזען

ביי פרוי ב. פארזשוצקא, קאמיעננא 5

2-טער הויף, לינקס, 2-טער שטאק.

Dr. A. SZMIRGELD

ספעציאליסט פון נערווענקראנקהייטען

שפראכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע)

היילונג פון שוואך ענטוויקעלטע און שווערערציהבארע קינדער

ul. SRODMIEJSKA Nr. 27.

טעלעפאן 151-89 פון 5 ביז 7

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארם.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען

ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

ביי קערש, סקווערא 15

לינקע אפיציגע, 1-שטער שטאק.

Dr. med. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג

נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אווענד.

זונטאג און יום-טובים פון 9—1 בייטאג.

ביכער

א היים

אויסצולייענען!

פוילישע און יודישע ביכער גיב איך א היים אויסצולייענען צו די ביליגסטע פרייזען אויף חודש און שטיק

איהר קריגט אויך צו קויפען ביליג דאקטארסקע ביכער, טעאטער-פיעסען און לידער.

צו בעקומען ביים ציישונג-פערקויפער וועל. יאזש

אלטע-שטאט 1.

ENGLISH

פאראנפענגער און פארטגעשריטענע. קאנווערסאציע, ליטעראטור

צו צוגענגליכע פרייזען

ערטיילט א פעהיגער פעדאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

Artyst. Zakład Fotograficzny

„POLONIA"

ŁÓDZ, Sw. JERZEGO Nr. 11.

דער פאטאגראפישער אטעליר „פאלאניא"

בעמיהט זיך שטענדיג צופרידענצושטעלען זיינע קונדען מיט זיין סאלידע ארבייט און פינקטליכע אויספערטיגונג.

דעריבער כדי צו געבען אלע די מעגליכקייט זיך איבערצוצייגען, האב איך פערקלענערט די פרייזען אויף אלע ארט פאטאגראפיעס און פארטרעטען. א חוץ דעם גיב איך צו

א פרעמיע! יעדער איינציגער, וואס בעשטעלט

6 ברוינע מ. פאטאגראפיעס 3 זל.

בעקומט א שפיגעלע מיט זיין איי-גענער פאטאגראפיע אומזיסט.

בעמערקונג: אויפ'ן וואונש גיב איך ספעציעלע קאסטיומען צו די אויפנאהמען אהנעגעלטליך. מיט אכטונג

ארטיסט. פאטאגראפ. אטעליר

„POLONJA"

לאדז, יעזשעגא 11.

צופאהר מיט טראמוואי נומ' 3. אינה.: דיפל. פאטאגר. גוטערמאן.

הייבט פרעמיערע! גראַנדיעזער דאָפּעלטער פּראָגראַם!

מעכטיגע עראָטישע דראַמע פון 2 יוגענד-ליבע געליבטע אין די הויפּטראָלן:

Dorothy Jordan i Robert Montgomery.

(1 „קוש פון פרילינג“

פּרעכטיגער פילם אויפ'ן גרונד פון וואונדער-שעהנע שלעסער אין שפּאַניען אין די הויפּטראָלן:

Aleksander Davey, Eugenja Amanzi, M. Allan

(2 „שפּאַנישע נעכט“

הייבט פרעמיערע!

קלאַנג-קינא-טעאַטער APOLLO

אַנהייב 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

רעזשי: E. DUVIVIER

ריהרענדע דראַמע, וואָס שילדערט די העכסטע אינטימע מענשליכע שוואַכקייטען.

„דוד גאָלדער“

JACKIE MANNIER און די שעהנע HARRY BAUER

הייגט גרייסע פּרעמיערע!

קלאַנג - מייסטערווערק פון וועלט רוהם

לויט דער ערצעהלונג פון

IRENA NIEMIROWSKA א.נ.

אין די הויפּט-ראָלען: טיפּאַן פון בערימטען פראַנצויזישען עקראַן

אויסער'ן פּראָגראַם: לאַנד-אַקטואַליטעטען.

אַנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג – 12.30 בייטאָג.

דער זאַל איז שטאַרק בעהייצט.

פּאָפּולערע פּרייזען פון די פּלעצער.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אָפּעראַציע, אָן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליסעם אין גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאַזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך וואָס גרויס אזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א וואַסער-פאַס און עס פעלט אריין אין דעם זאַק און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס וועגען ברענדיג און שמערצליך. ספּעציעלע גומענע האַלט-באַנדאַזשען אויסגעאַרבעטעט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרן מיט מיינע מע-האַנדלונג און מיטען פּראָפעסאָר

ראַקטאָר בראַכורעווונג געווענטשטע זיכער דעם שמערצהאַפטן און האַפּערליכסטען ברוך. אויך פאַר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גאַרסעטען און אַפּאַראַטען פאַר פערקרומטע פיס און פלאַטפוס ספּעציעלע אינלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענט, געטענע זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אדערן. עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונט.

אָרטאָפּעדישע אינסטיטוט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערפאָלג פון די קראַנקע אין אונ-בעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד״ר באַראַנטש, פּראָפ. דר. י. מאַן רישלער, פּראָפ. ד״ר בר. קיפּלאַנאָווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאָגונג.

דעם גרויסען ספּעציאַליסט דעם ה' ד״ר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקא 10 (פראָנט, פּאַרטער) דריק איך אויס אויף דעם וועג מיין האַרציגען דאַנק פאַר בעפרייען מיך פון א ברוך-קראַנקהייט. איך בין אַלט 70 יאָהר און האָב זעהר געליטען אויף דער זעהר געפערליכער קראַנקהייט און היינט בין איך פריי פון איהר. איך עמפּפעהל אַלעמען דעם אויבענדערמאָהנטען ספּעציאַליסט.

(—) Gustaw Winter
Łódź, Nowaka 16.

יעדער איינציגער מעבעל

האַמזיך אי-בערצייגט, אַז פאַר דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען אז״וו צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23

טעלעפאָן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

שדכן-ביוראָ „AMICUS“

וואָס שטעהט אין פערבינדונג מיט אַנגעזעהענסטע און אינטעליגענטע הייזער, פיהרט אויס מיט דעם בעסטען ערפאָלג די שענסטע שידוכים. דיסקרעציע געזיכערט. נעהמט אָן טעגליך דאַמען פון 4–6 און הערען פון 6–8 אָוונט אין לאָקאַל פון ביוראָ „AMICUS“ קאָנסטאַנטינער 46

לינקע אָפיצינע, ערשטער שטאָק.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

הייבט און פאָלגענדע טעג! סאַלאָן-דראַמע אונטער'ן טיטעל:

„געשפּענסט פון די סאַלאָנען“

אין די הויפּט-ראָלען די בעדייטענדסטע שטערנס פון דער ענגלישער סצענע און עקראַנען:

M.Angelus, Jack Rajner, Ewe Grey

אויסער'ן פּראָגראַם: פילם-אַקטואַליטעטען.

נעכסטער פּראָגראַם: „דאָס האַריץ אויף דער נאָס“

דער זאַל איז גוט בעהייצט.

אַנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בייטאָג.

Skradziono z mego mieszkania różne dokumenty oraz następujące weksle:

1) 2 weksle po 50 zł. pł. 23/III-32, wyst. Borowski i Chęciński
2) Weksel na zł. 200.– pł. 25/4–32, wyst. Borowski i Chęciński
3) Weksel na zł. 200.– pł. 20/5–32, wyst. Borowski i Chęciński
4) Weksel na zł. 300.– pł. 25/6–32, wyst. Borowski i Chęciński
5) Weksel na zł. 85.– in blanco, wyst. Ruda Sznajder
6) Weksel na zł. 50.– in blanco, wyst. F. Frymer
7) Weksel na zł. 50.– pł. 1/1–32, wyst. Małka Brudniewska
8) Weksel na zł. 50.– pł. 20/2–32, zlecenie Horowicz.

Wszystkie weksle zostają unieważnione. Skradziono również książkę wojskową na imię Z. M. Gutmana oraz dowód osobisty i paszport zagraniczny. P.P. złodzieje zechcą zwrócić te dokumenty i weksle za wynagrodzeniem do Z. M. Gutmana, Zawisza 23. Dyskrecja zapewniona. 7677

Porozumieć się można telefonicznie 206-37.

LEKARZ-DENTYSTA

S. LIBERMAN-HONIGSZTOK

ציגעל-גאַס 14 (פריהער 46)

קווער אָפיצינע, 1. שט., טעל. 225-82

נעהמט אָן פון 9–2 און פון 4–7 אָוו.

צו ביליגע פּרייזען.

נעוו. אַסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. med. STARKER

וועגערישע, הויט, האָר און בלאַז-קראַנקהייטען

12 שרודמיעסקא 12

טעל. 126-87

נעהמט אָן פון 9–11 און פון 4–8 אָוונד.
זונטאָג און יום-טוב פון 9 ביז 1 מיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

מעבעל אָיבעראַשונג פאַר די אַלע, וואָס ווילען הויפּען מעבעל!

מיר בעווייזען אויך לאַגער אַלע אַרט מעבעל פון די בעסטע אויסל. מאַטעריאַלען, די פּרייזען זענען רעדוצירט מיט 50%

א קאָמפּלעטע שלאָף-צימער צום פּרייז פון 1050 זל.
„ שפּייז-צימער „ „ „ 1250 „
„ גאַבינעט „ „ „ 850 „

ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער, ביליגער ווי איבעראַל

קומט און צו בעקומען און איבערצייגט אייך!

„סטיל“, נאַרוטאַוויטשא 4 טעל. 190-26.

Dr. med.

H. LUBICZ

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2 און 5–8, זונטאָג און יו״ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

Dr. med.

Haltrecht

ספּעצ.-אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקה.,

נעהמט אָן פון 8—9.30 פריה פון 1–2 נאָכמיטאָג און פון 6 ביז 9 אָוונד.

זונטאָג פון 9 ביז 1 בייטאָג.

פּיעטריקאַווער 10

טעל. 245-21.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען.

Samochody

motocykle używane
Kupno, sprzedaż, komis
zamiana.
Auto-Agencja
Gdańska 82 tel. 189 28

„SANATO“

כירורגיש-וועכנעריז-אַנשטאַלט

אַגראַדאָווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

גינעקאָלאָגיש-וועכנעריז-אַבטיילונג

ד״ר מעד. ש. איינער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד רייטלער-קוריאַנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער

פּרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד״ רמעד. י. פּאַלאַסוו
כירורגישע אַבטיילונג פון ד״ר מעד. מ. סאַנטאַר

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאָמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט ראַסמעטיק.

-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
– בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. –

וויזיט 3 זל.

קליינע אַנאָנסען

1 זלאָטי

פאַר א אַנאָנס ביז 15 ווערטער

לאָקאַלען

וויכטיג פאַר יעדען! איך האָב פון זאָפאָרט אָבצוגעבען א גרויס צימער, פּאַרטער, אויף וואָס עס זאָל נישט זיין, מאָנאַטליך געצאָהלט. צו ערפאַהרען ביי שפּינדלער, וואָסקאָרניאַ 19. 7684

Pokój przy inteligentnej rodzinie do oddania. Piotrkowska 56, m. 33. 7683

פערשידענעם

הענטשקע - מאַשינען אין גוטען צושטאַנד פּרייזווירדיג צו פערקויפען. טאַרגאָווא 39, ביי וואַרשאַווסקי. צופאָהר-טראַמוואַיען 4, 10 און 16.

Zaginiony został kwit kaucyjny na sumę zł. 15.– wydany przez Elektrownię Łódzką na imię Lajb Finkelsztajn, zam Karola 20. –– Łask. znalazca proszony jest o zwrot. 7578

---

44 וויכטיג פאַר מחותנים! 44

קייפט נישט קיין מעבעל בעסער איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 44

טעל. 162-56.

נאָר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.

בעט: בקויף אויך געניצטע מעבעל, דיוואַנעס א. ז. וו.

קומט און איבערצייגט אייך!

Dr. Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

11-טען ליסטאָפּאַד 9

קאָנסטאַנטינער טעלעפאָן 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 – 3

Dr. med. J. LUBICZ

כירורג - אָרטאָפּעד

פּאָלודניאָווא 9, טעל. 183-17

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער אייגענע פּראַצאָווניע פון זעמאַליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: וואַקלדקעס אויף פלאַטפוסען, קינסטליכע הענט און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.

נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.

בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פּראָווינץ 5-50 א חודש; אין אויסלאַנד – 8 זל.

פאַר'ן איינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פריימאָג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאַר א טעלעפאָן-שורה: ... ליסטער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“. Piotrkowska 21